

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4.

Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő:

Wasserszrom Sándor

Felelős szerkesztő:

Leitner Zoltán

ELŐFIZETÉSI ARAK

Belföldön: Hitközségeknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak; egész évre 300, félévre 160,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120-80, 45, 25 ck,
180, 95, 50 dinár, 25-15 Pengő, 10-5 Dollár.

Nyílt levél Wezel Albert főrabbi urhoz, miní az erdélyi Ortodox Központi Iroda elnökéhez

Elnök ur!

Engedje meg, hogy azzal a kötelező észtelettel, amely Önnek, mint 70 esztendő's tudós férfinak kijár itt a nyilvánosság előtt világítsak meg olyan kérdéseket, amelyeket eddig kerülgettem, de amelyek elmondása most már a kérdések és problémák végleges tisztázása érdekében feltétlenül szükséges.

Elnök ur! Emlékeztetnem kell Önt arra, hogy amikor az erkölcsileg és anyagilag dezorganizált Iroda vezetését átvette, Ön volt az, aki rajtam keresztül a „Népiünk”-et és a „Népiünk”-ön keresztül az erdélyi közvéleményt meg akarta nyerni az Iroda további működése számára. Sokszor hivatott magához és én készséggel mentem. Sokszor küldött be felvilágosító és informáló cikkeket, interjúkat, amelyeket mi a legnagyobb készséggel közöltünk. Ugy éreztük, hogy valóban szükség van szoros együttműködésre, mert egy jól szervezett sajtó és egy hivatalos fórum békés együttműködéséből csak áldás fakadhat a közre. Mind ketten éreztük ezt és itt nyíltan a nagy nyilvánosság előtt mondhatom, sokszor belső meggyőződés ellenére is igyekeztem az Iroda érdekeit szolgálni, mert méltányoltam azokat a súlyos nehézségeket, amelyet Ön kénytelen áthidalni, a sok divergáló érdekek kiegyensúlyozása közben. Elnök ur el fogja ismerni, mert el kell ismerie, hiszen kezeim között levő számtalan megnyilatkozás is bizonyítja ezt, hogy közöttünk hosszú ideig békés harmónia uralkodott. Számos esetben a „Népiünk”-ön keresztül igyekezett felvilágosítani bizonyos kérdésekről a közvéleményt és érezttem és tudtam, hogy a Népiünk kétségtelen nagy publicitására az Irodának szüksége van. Igen sokszor hangsúlyozta előttem Elnök ur, hogy mennyire tudatában van annak a nagy elterjedtségéből eredő súlynak, amelyet lapunk képvisel Erdély zsidósága körében. Ugynevezett félhivatalosa voltunk az Irodának hosszú éveken át.

Elnök ur! Mindezek előrebocsátása után, ha már itt nyíltan kell beszélünk az olvasók tizezrei előtt, azt is ki kell jelenítenem, hogy csak egyetlenegy nagy és döntő fontosságú kérdésben volt közöttünk mindig vita és ez hordozta magában annak az ellentétnek a magvát, amely ma már végleg kitört közöttünk. És ez a következő volt: hosszú éveken át, még annak idején, amikor Ön, csak egyik korifeusa volt az Irodának, sokszor látta és sokizben harcolt is ellene, hogy ne kerüljön az erdélyi vallásos zsidó-

ság annak az irányzatnak a büvkörébe, amelynek Ön sem volt Elnök ur sohasem híve és nem is lesz sohasem. Ön egykor harcolt is az al-chassidizmus ellen, amely szöges ellentétben az Ön és számos főrabbitársa mentlításával, évek óta a totális hegemoniára törekszik az erdélyi zsidó közéletben. Azt hittük — és amikor ezt mondom ekkor az erdélyi intelligens s nem a rebbeizmus karjaiban vergődő tizezrekre gondolok — azt hittük, hogy az Ön bölcs élettapasztalata, világnézeti kiegyensúlyozottsága fog gátat vetni, annak a tekintet nélküli erőszakos rebbeizmusnak, amely végzetesen befolyásolja az erdélyi orthodox zsidóság jövőjét. Mi, akik állandó szoros kontaktust tartunk fenn az erdélyi közvéleménnyel számtalanszor kifejtettük Ön előtt személyesen és természetesen a „Népiünk”-ben is, hogy Önnek egyszer nyíltan színt kell vallani, hogy azt a régi kulturorthodox zászlót fogja-e ezután fennen lobogtatni az Iroda életében is, vagy pedig alázatos végrehajtója lesz mindazon tekintet nélküli, törvénytellenes, minden zsidó etikát arculesapó és erőszakos al-chassidikus frakciónak, amely el akar toposni mindent, ami az ő felfogásával ellentétben áll.

Itt meg kell mondjuk nyíltan, azt is, hogy Ön egyideig harcolt is. Megpróbálta a tüzet a vízzel kibékiteni. Szerette volna, hogy a sathari erőszak hozzásimuljon a békés áskénáz mentlítéshez. Nem ment és nem is mehetett. Mi előbb láttuk, hogy ez nem fog menni. Talán Ön is látta, de önmaga előtt is letagadta. Végre színt kellett valljon. És itt kezdődik a mi „harcunk”. Ön lassankint úgy látta, hogy azok a rabbik, akik szintén úgy gondolkoznak, mint Ön, othagyják a meddő küzdelmek színterét, ahol számukra nemhogy siker és dicsőség nem terem, hanem ellenkezőleg, csak megalázás és lekicsinyítés. Ők othagyták a porondot, átengedvén teljesen a hegemoniát az erőszakosok uralmának. Ön is megingott és feladta a harcot. Behódolt. Odaadta magát azoknak teljesen, akiknek a felfogása szöges ellentétben van az Önével Elnök ur. Az erdélyi zsidó közvélemény féltő aggodással figyelte ezt a harcot, amely az Ön teljes legyőztetésével végződött. Most nem kutatom, hogy mi volt a teljes kapitulációnak oka, Ön bizonyára tudja ezt és tudom valószínűleg én is. De vegyük a faktumot. Megtörtént. Ma Ön akarat nélküli végrehajtója mindannak, ami ellen lapunk megindulása óta harcol. És ez a behódolás olyan minden-

feltétel nélküli, hogy engedte, hogy régi foggyvertársa, szöcsöve, ettől az irányzattól sulyos és izléstelen támadásban részesüljön. Hagyja, hogy „iszur”-nak nevezzenek egy kampányt, hagyja, hogy a legturbulensebb életmek szava legyen mérvadó az erdélyi zsidóság legfelsőbb intézményének fórumán. Wezel elnök ur, Ön cserben hagyta azt a világtelfogást, — cserben hagyta azokat akik biztak abban, hogy az Ön élettapasztalata és világnézete lesz gátja annak az irányzatnak, amely ma már dominálja az erdélyi orthodox zsidó közéletet. Ön odaadta magát annak az al-chassidikus frontnak, amely al-kendőn ott előszobázik a minisztériumokban, amely először dobta sutba a féltve őrzött autonómiát, az az irányzat, amely ha valami célja van, nem ismer sem zsidó, sem világi törvényt, ahogy előretört Sathmaron, minden emberi jog ellenére, ahogy szítja a gyvölöletet Careiben, ahogy vérig sérti az áskénáz zsidóságot Oradeán, Clujon és szerte egész Erdélyben, sőt az ország határain túl is. Ön végleg feladta a harcot, elhagyta régi meggyőződését, amikor látta, hogy mi tovább harcolunk a Sötétség ellen, el kellett hagynunk bennünket is. Nem mi hagytuk cserben Elnök ur, Önt, hanem Ön bennünket. Cserben hagyott előbb, azután már nyíltan felénk dobta a harci keztyűt.

De ezt sem belső meggyőződésből, hanem mert „ők” ráparancsoltak. Mi azt szeretnénk volna, ha együtt egyesült erővel, kitartóan és bátran, tekintet nélkül bármire és barkire, együtt vívtuk volna meg a harcot a „másik” front ellen, amelyet Ön Elnök ur legalább annyira nem szeret, ahogy mi nem szeretjük. Sőt, Ön lényegesen többet szenvedtől, mint mi. S hogy mennyire rosszul látta az Ön jelenlegi szöcsöve és hivatalosa, amikor azt mondja, hogy mi szenzációt hajhászunk és ez a „harc” célja, engedje meg Elnök ur, hogy itt mutassak rá fekete-fehéren arra, hogy mennyire nem helytálló ez a beállítás, hogy mennyire mi a célt néztük és nem a fölösleges szenzáciukészítést.

Múlt év október 19-én irtam Önnek egy magánlevelet. Sohasem hittük és gondoltuk, hogy ez még a nyilvánosság elé kerül. Ez a levél legjobb bizonyítéka annak, hogy mennyire a célt néztem és nem a „szenzációt”. Akkor még úgy hittem, hogy lehet még valamit tenni, ami megfordítja az Ön „odakanyarodásának” kerekét. Tévedtem. Most már látom, hogy vannak sokkal nagyobb „erők”, amelyek egy olyan nagyfesz-

teletű férfunak a lépteit megszabiák, mint a tiszta meggyőződés. Ime részlet a jelzett levélből:

„Elnök urnak is be kell látui, hogy a jelenlegi helyzet az ortodoxiában ugyszólván tarthatatlan. Egész Erdélyben dühöngenek az ellentétek, minden hitközségben felfordult a rend, az együttműködés. Káosz és vallás háboru dul az orth. hitközségek so raiban. De a botrányok egész láncolaaában, egyetlen esetben sem fordult elő, hogy az ellentétek likvidálására és kiegyensúlyozására a hitközségek bármelyike, felette egyházi szervéhez, a Központi Irodához fordult volna. A felettes egyházi szerv, a Központi Iroda sem látta azonban egyetlen ízben sem fontosnak, hogy tekintélyével, jogi erkölcsi hatalmával beleavatkozzon az ügyekbe és rendezze a hitközségek helyzetét. Ha azonban kivételes esetben mégis elszánta magát, akkor ennek nem volt semmi foganatja. A Központi Iroda utasításait senki sem alkalmazta, átiratait nem vették tekintetbe. Az Iroda ebbe is beletörődött és semmit sem tesz reputációja megvédése érdekében.

Mondanunk sem kell, hogy azok a dühöngő botrányok, amelyek a hitközségek nyugalmát feldulják, nem intéződtek el felsőbb szervek beavatkozása nélkül. De a felsőbb szerv, sohasem a Központi Iroda, hanem a minisztérium, mellyel voltaképen csak a Központi Irodának kellene kontaktust tartania. A legkisebb csirkeperben is igénybevették a vallásügyi minisztérium közbenjárását, mintha a Központi Iroda a világon sem volna, mintha nem egyedül ez a szerv lenne hivatott rendet, békét, egységet teremteni az orth. hitközségek berkeiben. A gyakorlatban tehát a Központi Iroda a hitközségek életében — súlyos szó, de mert igaz, ki kell mondanunk — már semmit sem jelent. Holt keret, amelyben nincs élet.

Igen Elnök ur! Ezt Önnek nem az újság hasábjain irtam, hanem egy csak Önnek szánt magánlevélben. Hol van itt a „szenzációhajhászás“?

Vagy talán abban van valami, amikor ugyancsak ebben a levélben következik:

„De jelenti-e azt, hogy ilyen holt keretnek kell maradnia és nem járhatja át az éltető erő? Jelenti-e azt, hogy békén bele kell tőrődnünk ebbe a ferde és tarthatatlan állapotba, hogy nem-e kell megragadnunk minden eszközt, hogy a hitközségek beléletébe történő eme külső beavatkozások végeszakadjanak?“

Epen ezek a súlyos és mélyreható kérdések, amelyek meggondolást és alapos meg tárgyalást igényelnek. Hitközségi autonómiáról beszélni ma már valóságos guny szám ba megy. Hol van ez már?

A hitközségek autonómiája ma már éppen annyira halott, mint amennyire halott a Központi Iroda. Talán tulságosan őszinték leszünk (ez mindig hibánk volt), de be kell valljuk Elnök urnak, ha önmaga talán erre még nem jött volna rá, hogy éppen azok tették azzá a Központi Irodát ami most, éppen azok árulták el, akikhez Elnök ur is legjobban bizott. Ez a front honosította meg a hitközségek életében a cívódat, ez povokált mindenütt vizsályt és ez a front ásta alá a Központi Iroda tekintélyét is. Ez a front ment mindig, ha érdekei megvédéséről volt szó a minisztériumig, míg nem uzusá tette ezt a szokást.

Ismételünk kell: a Központi Iroda azonban semmit sem tett, hogy megakadályozza ezt és egyházi tekintélyével rendet csináljon az erdélyi ortodoxiában. Elnök ur meggyőződhetett róla, hogy már hónapok óta alig-alig érintjük a Központi Irodát érintő ügyeket. Nem véletlen volt ez. Tendenciózan hallgattunk, hogy ne vágjunk az események elébe. Vártuk, hogy a Központi Iroda mégis tenni fog valamit. A hallgatásnak is vannak azonban mértékei. És mi felelősségünk tudatában állítjuk, hogy lapunk az egyetlen hang az erdélyi ortodox közéletben, amely kritikailag próbál rendet csinálni a káoszban. És mert mi vagyunk az egyetlenek, erkölcsi felelősségünk tudatában,

kötelességünknek érezzük, hogy harcot kezdünk az állapotokkal szemben, amelyet elvár tőlünk Erdély orthodoxyája is.

Mi nem akarunk azonban egyéni akciókat kezdeni, mi magával a Központi Irodával akarjuk ezt a tisztító munkát lefolytatni. Mi támogatni kívánjuk az Irodát, hogy visszanyerje presztizsét és befolyását a hitközségek beléletében és véget akarunk vetni a külső miniszteri beavatkozásoknak. Ha az Iroda is komolyan akarja ezt, akkor bennünk fegyvertársa talál, ha azonban nem, úgy az Iroda nélkül és ellene kénytelenek vagyunk kötelességünket teljesíteni. Az Irodával, vagy nélküle, de az erdélyi hitközségek vissza kell nyerjék autonómiájukat és vége kell legyen annak a megsemmisítő harcnak, amely ma rombolja az orthodox hitközségek évszázados kereteit.

Ez levelem egyrésze, amit Önnek Elnök ur múlt év őszén irtam. Nem vágyok sem jós, sem próféta, de az azóta elmúlt idő száz percentesen igazolt engem. A helyzet csak rosszabbodott. Láthatta Elnök ur, hogy mennyire nem respektálják az Irodát és éppen a héten történt, hogy a zalauai ügyesség letartóztat a carei hitközségi harcból kifolyólag embereket. Mindig csak a hatóságok, ami teljes mértékben lerombolja a zsidók iránti megbecsülés amagy is elég labilis lehetőségét.

Elnök ur! Dacára annak a mélységesen felháborító és arcpirító izetlen támadásnak, amelyet ellenem indított az Ön jelenlegi „félhivatalosa“, mégis azt mondom, ezeketán is:

Harmínckét amerikai szenátor csatlakozott a hitleri üldözést elítélő konferencia határozataihoz

Anglia és Amerika demarsot intéz?

A világ valamennyi kulturépe bámulatos gyorsasággal reagált azokra a minden kulturát és civilizációt meghazudtoló pogrom-hecekre, amelyek az utóbbi napokban a német birodalom területén lejátszódtak. A nemzeti szocialista kampóskereszt jegyében újból fellángolt a kiméletlen hulganzimus Európa kellős közepén és ezt a német hivatalos körök a legmesszebbmenően támogatták. A német gazdasági helyzet súlyosságától el akarják terelni a nép figyelmét és ezért uszítanak a zsidóság és a katolikusok ellen.

Kedden, július 23-án a Pennsylvania szálloda nagytermében összegyűltek az összes amerikai zsidó szervezetek kiküldötte, mintegy 2000 ember, hogy megtárgyalják az újabb németországi zsidóüldözésekkel kapcsolatos intégedések mikéntjét. A konferenciának rendkívül mély benyomást keltő lefolyása volt, amely az egész amerikai közvéleményben nagy hatást keltett.

Gyermekének a legjobbat:

Höfer

hintőport, krémet, szappant.

A konferencia elhatározta, hogy amerikai prominens zsidó vezérférfiakból álló delegációt küld ki az Egyesült Államok elnökéhez, Franklin Roosevelthez, amely delegáció arra kéri az elnököt, hogy emelje fel szavát az üldözött német zsidók érdekében és hasson oda Amerika tekintélyével, hogy ezek a rémségek megszűnjenek.

A konferencia a továbbiakban a következőket határozta:

Először: Felkéri az Egyesült Államok parlamentjét, hogy adjon kifejezést a nézetének, mely szerint az amerikai közvélemény súlyosan elítéli a zsidók németországi üldözését és ezt tudassa megfelelő formá-

minek marjuk egymást ilyen kiméletlenül ha dűrván letapossuk egymást, csak ellen-ségeink örvendének. Most, amikor éppen a chorbán gyász napjait üljük, emlékezhettünk, hogy a zsidók közötti ádáz gyűlölet és veszekedés volt kiobbantója Jeruzsálem pusztulásának. Hát a mi erdélyi chorbánunkat is ez idézze elő? Ez a testvéri gyűlölet és egymás marása?

Nem gyengesség mondatja ezt velem, mert aki ismer, az tudja jól, hogy tudok szívósan, energiával és ha kell kiméletlenséggel is harcolni. Meg kell mondanom azt is, hogy annyi méltalan támadás után nem is kellene másra gondolnom. Az Iroda nem érdemelne egyebet a történet után. De van bennem felelősségérzet és lelkiismeret és ez sugallja nekem, hogy mégse lépnek a még kiméletlenebb egymásrontás utjára. Talán Elnök ur is belátja majd, hogy nem szabad odaadja magát teljesen a gyűlölet és harc hirdetőinek, s akkor meglátja, hogy tudnánk mi békésen együtt is dolgozni az erdélyi zsidóság jobb jövője érdekében.

Ha azonban tovább folyik az aknamunka, a gyűlölet fokozása, nem én leszek ennek oka! Ezt itt ünnepelesen a nagy nyilvánosság előtt tartozom leszögezni és ne adja az Ég, hogy ezekre később hivatkozzom kelljen.

Zsidó szeretettel:

WASSERSTROM SÁNDOR
a „Népünk“ főszerkesztője.

ban a mai Németország vezetőivel.

Másodszor: Felkéri az amerikai kormányt olyan lépés megtételére, amely lehetővé tenné, hogy a német zsidók elrabolt jogait újból visszaadják.

Harmadszor: Felkéri az Egyesült Államok kormányát, hogy mindaddig, amíg a jelenlegi rezsim uralkodik és üldözi a zsidókat, ne kössön kereskedelmi szerződést Németországgal.

Negyedszer: A Népszövetséghez fordulnak, hogy a tovább folyó zsidóellenes megnyilatkozások esetén gazdasági jellegű szankciókat léptessenek életbe Németország ellen.

Ötödször: Az amerikai sportszervezeteket felkéri, hogy az 1936. évi berlini olimpiászon ne vegyenek részt a kiválasztott sportemberek.

Hatodszor: Az amerikai zsidóságot és az egész amerikai nagy közvéleményt felkéri, hogy tovább folytassák a megkezdett bojkottakciót.

Harmínckét amerikai szenátor, köztük a legbefolyásosabb és külpolitikában legmértvadóbb Borah szenátor is, üdvözlő átiratokat intéztek a konferenciához, amelyben kijelentik, hogy mindenben támogatják a konferenciát és követeléseket magukéva teszik.

Penzio WEISS

ABBAZIA (Italia)
(ezelőtt Laurana) ortodox KOSER családi ház minden komforttal.
Elismerten kitűnő konyha

Napi penzió 20 lirától

HETI GLOSSZÁK

Menjenek, vagy ne menjenek?

Válaszra állnak a németországi cionisták. Menjenek-e a luzerni világkongresszusra, vagy ne menjenek? Ha felületesen néznénk a kérdést, azonnal rávághatnánk: miért ne mennének? Ha engedik őket a németek, miért is ne? Viszont a zsidó világsajtóban élénk megvitatás tárgya a kérdés, mert van az éremnek más oldala is. Így például az, hogy olyan kérdések vetődnek fel esetleg a kongresszuson, amelyek tárgya lása kellemetlen lehet a német delegációnak. Így az amerikai cionisták például a palesztinai transfer-megállapodást akarják vitatárgyává tenni, meg a bojkottmozgalmról szeretnének beszélni. Már pedig ezt nem tehetik meg, ha a német delegáció jelen van, mert ebből az a hátrány származnék, hogy a németek szigorúan megbüntetnék a németországi delegátusokat a bosszút állnának az egész cionista szennyezett Németországban. E pillanatban éppen a németországi zsidók szorongatott helyzetére való tekintettel, nagyon kényes kérdés, hogy ujját huzzanak-e a hitlerista rezsim mel, amely a palesztinai kivándorlás szempontjából ebben a pillanatban nem egészen mindegy. Ezért merült fel a nagy kérdés: menni, vagy nem menni Luzernbe? Még nem döntött el a kérdés. Mert nem is könnyű a probléma eldöntése. Eminens érdek, hogy a német zsidóság mai szomorú és kétségbeesett helyzetében fenntartása a kontaktust a cionista világgal, mert hiszen úgy áll a helyzet, hogy nem tudhatja, mikor kell több és több zsidónak a vándorbotot kezébe venni és menni Palesztina felé? Fontos tehát, hogy mindent alaposan megtárgyaljanak. Viszont az érem másik oldala sem közömbös. Hisszük, hogy a vezérek bölcs belátása eldönti majd a kérdést úgy, hogy abból nem származik semmi kára a német testvéreknek, viszont az összes felmerült fájdalmas kérdések alaposan letárgyaltnak. Bizzuk az egészséges belátásra... ugysem tehetünk egyebet...

A német rendőrség parancsnoka a bűnözésről

Dacára annak, hogy komoly kriminalisták szerint a zsidók között aránytalanul kevés a bűnöző, a németek most alanti rémségekkel akarják befolyásolni a közvéleményt. Érdekes, hogy ezeket a szemenszedett hazugságokat a budapesti „zsidó, napilapok” közlik minden kommentár nélkül.

A sajtó képviselői előtt Daluge altábornagy, a német rendőrség parancsnoka nyilatkozott az állítólagos németországi zsidóüldözésekről. Kijelentette, hogy az ugynevezett világsajtó zsidó kézben levő részének most ez a nagy szenzációja, de ezek közül az urak közül senki sem veszi magának a fáradságot, hogy komolyan kutasson az okok után, amelyek a német népet a védelmi harcra kényszerítik a zsidók tolatódása és a zsidók bünei ellen. Az új rendőrség a korábbi felfogással ellentétben inkább abbahagyja feladatát, hogy előzetes intézkedéssel lehetetlenné tegye a jogrendnek társadalomellenes részről történő megzavarását.

Bár sikerült az 1934 évben a birodalom fővárosában a csalási esetek számát 18.000-re leszorítani, az 1933 évi 31.000-ról, az okozott kár még mindig meghaladja a 112 millió márkát és amellel megállapítható volt, hogy a csalárd üzelmek tetemes részét, hanem is a legnagyobb részét még mindig zsidók követik el. A berlini rendőrség csalási ügyosztálya tüzetesebben megvizsgálta 22 kifogásolható házaló cég esetét és ezek közül huszban zsidók működtek. 1931-ben és 1932-ben a nemzetközi kábítószerekereskedők 25 százaléka zsidó volt és csak a legutóbbi két évben csökkent némileg arányszámuk, holott a német összslakosságnak mindössze 0,76 százaléka zsidó. Hasonlóképpen nagy a kábítószerekkel kapcsolatos bűnügyekbe keveredett orvosok között a zsidók arányszáma.

A zsidó bűnözés egyik fő tevékenységi területe a hamisjáték és általában a tiltott szerencsejáték. Az emiatt előállítottak 60,5 százaléka zsidó volt. Még tanulságosabbak

a zsebtolvajközpont számadatai. Zsebtolvajlás miatt 1932-ben 411 előállítás történt. 195 esetben (47 százaléka) zsidó volt az előállított. Arákövetkező években ezek a számok kissé csökkentek, ami megfelel a nemzetiszocialista forradalom óta a bűnesetek számában általánosan tapasztalt csökkenésnek. 1935-ben július 14-éig 67 zsebtolvajlás közül 24-et zsidó követett el, tehát még mindig 35 százaléka az arányszámuk.

Különösen feltűnő a zsidók részvételét utazó és nemzetközi tolvajbandákban. 1932-ben a kézrekerült nemzetközi zsebtolvajok 82 százaléka, 1933-ban 65, 1934-ben 42, és az 1935 év első felében 65 százaléka volt zsidó. A nemzetiszocialista részről tett erélyes intézkedések hatására ezek a nemzetközi zsidó zsebtolvajok kivándoroltak Lengyelországba, Csehszlovákiába, Franciaországba, Belgiumba és Hollandiába.

Mindezekről hivatalos adatok tanúskodnak, amelyeket senki sem tagadhat le. A rendőrség főnöke végül örömet fejezte ki afölött, hogy a német nép most már a zsidósággal kapcsolatos bajok jórésztől megszabadult.

Amikor a Szenttemplom égett!..

Részlet Lion Feuchtwanger „A zsidó háború” című világhírű művéből.

A kisorsolt papok ellátták a szolgálataikat, mintha semmi rendkívüli nem történe körülöttük. Beöltöztek, elvégezték az oltár és a szentédények tisztogatását, mint minden más napon. Már feltűntek az első lángok és az első rómaiak. A papok mégis úgy jártak-keltek a felfordulásban, mintha mit sem látnának.

A rómaiak eleinte nem zavarták ezeket a fehér ruhás, kék öves embereket. De aztán éppen úgy lemészárolták őket is, mint a többieket. Bizonyos elégtétellel szemlélték, hogy az Örökkévaló kék övének viselői, ha hardot mártanak testükbe, éppen úgy megbálnak, mint a többi közönséges halandók.

Mikor Gislai Jochanan csapataival elhagyta a templomot, Phanas főpápnak felajánlotta, hogy őt is magával viszi. De Phanas visszautasította. Ha csak meg tudná állapítani, hogy mit akar tőle az Ur. Nagyon nehéz, mert az égiek együgyűséggel sújtották. Milyen szép volna, ha építőmunkás maradt volna. Most tanácstalanul, sirósan kőboról elhomályosuló szemmel keres valakit, akitől tanácsot kérhetne, féltéken hallgatnak. hogy vajon nem szólal-e meg benne az Ur hangja... de nem hall semmit. Mind azért van, mert a kincstárnok rábe-

szelésére hozzáférhetetlen rejtekhelyre vitette minden büntől megtisztító, nyolc részből készült főpapi ornátusát. Ha az ornátust viselné és a főpapi szolgálat szent ékszerét, akkor a lángok most lábához simulnának, mint engedelmes kutyák és a rómaiak holtan rognának össze.

A többi pappal együtt ő is a rómaiak kezébe esett. A katonák nekiláttak, hogy leöljék őket. Kegyelmet kértek. Kiabálni kezdtek, hogy köztük van a főpap is. Erre a katonák az egész csoportot Titus elé vezették.

Titus siet, a déi templomkapuhoz hívják. Litern tábornok van kíséretében. A herceg érzi magán a tábornok alig észrevehető gunyos pillantását. Litern volt az, aki annak idején a haditanácsban nem tudta megérteni, hogy a templom kímélése mellett szavazott, valószínűleg ingatag puha szépléleknek tartja. Tehát ez a fajankó a főpap! „Vigyázatok reá” — mondja Titus — mutogatni akarom a diadalmenetben. Azután végigpillant a többi papon, husz roskatag test, részketve az ünnepélyes, fehér, tulságosan bő köntösben. Az arca szeszélyes lesz, gonosz, rosszindulatúan gyerekes. Elfordul. Mi közben indul, vállán keresztül odaszól a papoknak: „Talán megkíméltem volna az életüket, uraim, a templomuk kedvéért. De miután az önök istene nyilvánvalóan kisujját sem hajlandó megmozdítani a templom érdekében, úgy illik, hogy önök, mint papjai, szintén vele pusztuljanak. Ugyebár uraim, igazam van?” Elment és a pribékek elhurcolták a papokat.

Mint a többi pap, az öreg Nittai is, miután a templomig vezette híveit, komolyan és hittel nekilátott templomi szolgálata elvégzésének. A lángok lobogtak, de az ő vén, mo gorva arcán mosoly ült. Tudta, ma jöni fog az égi jel. Mikor a tűz kitört, nem menekült el az udvaron keresztül a többiekkel, hanem nyolc társával együtt felment a templom lépcsőjén. Jó érzés volt ez, menni föl felé, most még emberkéz építette templomban, de nemsokára odafent lesz, az ég alatt az Örökkévaló közelében.

Felértek a tetőre, a templom legmagasabb párkányára, alattuk lángok és a rómaiak. A haldoklók kiabálása és a légiók vad éneke felhatolt hozzájuk is, a Felsőváros felől rikoltozott a nagy harsóna hangja. És akkor megszállta őket a szent lélek, az éhség jelenéseket varázsolt eléjük. Előrehátra himbálva felsöttestüket, ütemesen, az előírások, nyujtott, éneklő hangon harci és diadalénekeket mondtak a Szentírásból. Letörték aranylánczaikat, amik a madarak ellen védtek a templom tetejét és lehajlították a rómaiakra. Kacagtak, magasan voltak a lángok felett és felettük már érezték az Örökkévaló leheletét. Mikor elérkezett az ál áásosztás órája, felemelték kariaikat, szétárt ujjakkal előírás szerint és belekialtották a pattogó lángokba az áldást és a hozzá

Zsidó ápolónői tanfolyam létesült Clujon

Clujon létesült a Zsidó Kórház égisze alatt. Kitűnő gondolat. Konstruktív program, amelynek célja hogy zsidó nőket olyan életpályákra készítsen elő, amely egyesíti magában a hivatás magasztosságát és a kenyérkereset praktikumát. „Eszter Nővérek Rendje”, zsidó ápolónőket, asszisztensnőket, műtőnőket, valamint a szociális gondozás egyéb területein való működésre alkalmas nővéreket nevelni. Két évig tart majd a tanfolyam, ahol megfelelő tényleg oktatója révén olyan fentvázolt munkakörre predesztinált nőket képeznek ki, akiknek hiányát az erdélyi társadalom már régóta érzi. A zsidó kórházak, meg más zsidó szociális szervek nélkülöztek az ilyen kiképzésű nőket és az Erdélyi Zsidó Ápoló és Gondozó Nővérek Intézetébe (Eszter Nővérek Rendje) beiratkozott nők két év alatt kiváló segítő társai és munkásai lesznek a páratlan szociális munkának.

Csak örömmel lehet üdvözölni ezt a kezdeményezést és nem lehet egyéb és jobb kívánságunk, minthogy ez az új megindulás sikerüljön.

Milyen szép és felemelő lesz, ha képzett zsidó nők fognak állani a szenvedő betegek mellett, szeretetteljes zsidó kezek fogják gyöngéden simogatni a szenvedő testvéreiket és — az Ég őrizzen — az ő kezüik fog remegni, amikor le kell csukni majd egy életben elfáradt embertársunk megtört szemét. Eszter rendje, a gyöngédség és szeretet rendje lesz. Megfelelő képzettség és testi lelki előkészület után indulnak majd az új életcél felé a drága melegsivű zsidó nők. Egyelőre még nem sokan, hogy később minél számosabban kerüljenek ki a tanfolyamról, a rögzített betegápolási pályára. Sokkalta szebb és magasztosabb ez a célkitűzés, semhogy a legcsekélyebb „könyved“-séggel mehetnének ke resztül ennek a megindulásnak bölcsőjénél. De közvetve, azt a hivatást is teljesíti majd, hogy eloszlatja azt a távhitet, hogy a zsidó ápolónő nem egyenértékű, más felekezeti ápolónőkkel. Bizonyára a tréfakérdések gyönyös meggyilkozása volt az,

amikor azt mondták, hogy amikor egy nemzsidó ápolónőtől kérdik a hozzátartozók, hogy „miképpen töltötte az éjszakát a nagy beteg” emilyen válaszolt: „sajnos rosszul” ellenben a zsidó ápolónőtől, a nem képzet-től, a nem szakzerűen kiképzettől, a kalló lelki előkészület nélkül odakerült ápolónőtől ha megkérdezték, mit csinát a nagy beteg az éj folyamán, meg így válaszolt „volt nekem egy rossz éjszakám.” Napnál is biztosabb, hogy az Eszter Rendjéből kikerült ápolónő nem fogja a maga éjszakájának rosszasságát előtérbe tenni, hanem lemondásos nehéz és sokszor bizony a sok szenvedés látása folytán keservesnek is mondható hivatását úgy fogja majd fel, hogy a beteg éjszakájáról fog referálni. És mert „mindnyájunkat érhet baleset” ki tudja, melyik zsidó nővér fogja megigazítani párnánkat hosszú és kínos éjszakák folyamán. Eszter nővérek jól készüljenek fel a hivatásukra — nagyon jól...

Hatvan millió ember hadat üzent 60 zsidó fagyaltosnak

Rendelet jelent meg Berlinben. Külsőleg semmitmondó rendelet, a tartalma sem valami szenzációs. Csak ennyi: a zsidó fagyaltos szalonok este 7 órakor tartoznak bezárni. Tetszik érteni mit jelent ez? A nagy német világvárosban sokezerényi fagyaltos szalon van. Ezek közül van vagy hatvan zsidó árus is. Nyári szezoncikk, a melegben jól esik egy kis hűsítőt szopogatni. A szomias és fáradt nagyvárosi ember nem nézi meg előbb, hova megy be, így a zsidó szalonba is be-betéved. Lehet, hogy a zsidó szalonok jobb és olcsóbb árut adnak. Lehet, hogy így van, lehet, hogy nem. De bizonyos

hogy nem mehetett rosszul nekik, talán jobban, mint a fajnemesített árja fagyaltosoknak. Mit tesz erre a világ egyik legnagyobb „kulturépe”? Hadat üzent 60 fagyaltos árusnak. Hatvan, vagy hetven millió német megindította az egész állami apparátust, mozgósított 5000 tankot, 10.000 repülőgépet és hetven millió embert és megindította az új háborút. Hatvan szerencsétlen zsidó kisebbségi ellen. Megtiltotta, hogy nem szabad két órán túl árusítaniok. Az áriáknak lehet 12-ig is. Az árják eladhatják a tölcserőg szorított kis izesített jeget. Nekik szabad mert ők teutonok. Ők hősök, ők vitézek, ők nagyszerű emberek. Nem lehet hagyni, hogy ez a derék faj, inferioris, görbelábu ványgyadt zsidóktól vett fagyaltos hűsüljön. Nem bizony! Le velük a piacról! Herunter von Mark! Nincs tovább. Bezárni, ronda zsidó fajzatja. Megindul a teljes német apparátus, hatvan szegény kisebbségi ellen. És tegnap óta sirva, kétségbeesetten kell lázítani az üzletüket, akkor, amikor megindul az igazi fogyaszts. Dicső, derék német nép! A nagy lelkek nemzete, ebben a kis rendeletben megmutatta igazi arculatát. Ebben a kis fagyaltos cseppben benne van az egész teuton barbár tenger. Bezárni, kis zsidók, mert így kívánia az árja erkölcs. az árja emberszeretet. Nem kell husáng, nem kell még gépfegyver sem. Csak egy néhány soros rendelet. Este hétkor záróra! Záróra. Bezárni, ami egyuttal lélekharangja is néhány száz zsidó ember existenciájának. Ez Berlin ez Hitler. Hadat üzent hatvan zsidó fagyaltosnak. A nagy német nép első „nagy” hadjárata. De bennünket még ez sem fog legyőzni. Nagyobb hideget is kiállunk mi és nagyobb meleget is. A modern máglya ez — ahol hatvan berlini zsidó fagyaltos vérezik el...

fűzött hünbevallást, könnyűnek, megszenteltnek érezték magukat.

Mikor befejezték, Nittai magasra emelte a templomkapu hatalmas kulcsát, úgy, hogy valamennyien láthassák és felkiáltott: „Oh, Isten, nem találtál méltónak bennünket, hogy házat gondozzuk. Vedd vissza kulcsodat!” És a kulcsot a magasba hajította. „Látjátok” — kiáltotta — „láttátok a kezdetet?” És valamennyien látták, hogy az égből lenyult egy kéz és elkapta a kulcsot.

Azután megreccsentek a gerendák, a tető beomlott: Nittai és társai úgy érezték, hogy szép halált halnak.

Pedan kapitány rövid idővel délelőtt hatott be az első csóvát. Délután ötök már az egész hegy égett. A Titus által felállított első tüzjelző őrség megpillantotta a lángokat és amint bealkonyodott, leadta a jelet: „A templomot elfoglaltuk!” Felgyulladt a következő jelzőtüz, azután a rákövetkező és egy óra leforgása alatt egész Judea és Sziria tudta a hírt.

Megtudta Jabneban, Jochanan ben Sakkai is: a templom elesett. A kis öreg emberke megszagatta ruháját és hamut szórt a fejére. De még aznap estére ülést hívott egybe.

„A mai napig,” jelentette ki az egybegyűltek előtt, „a jeruzsálemi Nagy Tanácsnak volt joga magyarázni Isten szavát, ő döntött az idő kezdete fölött, afölött, hogy mikor legyen uihold és mikor telihold, mi

az igazság és mi az igazságtalanság, mi szent és mi nem szent, ő kötött és ő oldott. A mai naptól kezdve a jabnei tanácsra száll ez a jog.

Első feladatunk megállapítani a Szentírás határvonalait. A templom nincs többé, egész birodalmunk ezentúl a Irás. Az Irás könyve a tartományaink, mondatai a falvaink és városaink. A mai napig az Ur szava az emberek szavával vegyült. Most arra kell törekedjünk, hogy betüre pontosan leszögezzük, mi tartozik az Iráshoz és mi nem.

Második feladatunk, hogy a magyarázatokat maradandóvá tegyük a későbbi kor számára. A mai napig kiátkozás terhe mellett tilos volt másként továbbadni ezeket a magyarázatokat, mint szájról-szájra. Ezt a tilalmat ezennel megszüntetjük. Feliegyezünk a 613 parancsot, tartós pergamentre, hogy hol kezdődik és hol végződik, körülkerítjük és alátámasztjuk, hogy Izrael megállhasson rajta: az örökkévalóságig.

Mi hetvenegyünk vagyunk most minden, ami megmaradt Isten országából: Tisztítsátok meg sziveiteket, hogy valóban maradandók lehessünk, maradandóbb, mint Róma.”

Ament mondtak. Még ezen az éjszakán megállapították: ez a huszonnégy könyv szent. Tizennégy könyvet, amelyet sokan szentnek tiszteltek, kizártak. Heves küzdelem folyt közöttük, de vigyáztak legjobban tudomásuk szerint, hogy csak az Ur szavát hallják, ahogy őseiktől kapták, s ne a maguk hju bölcsességét. Álom nem jött pilláikra és

az Örökkévalótól megszállottnak érezték magukat, amint ezt a szemlét végezték, mit kötelezővé tettek mindörökké.

A nap már felkelt, mikor széjjelmentek. Csak most érezték milyen kimerültek, de ez a kimerültség, a templom pusztulása felett érzett fájdalomuk ellenére nem volt fájdalmas.

Mikor a többiek már elmentek Jochanan ben Zakkait figyelmeztette tanítványa Arach: „Még nem mondta tollba a mai napra szóló mondást uram és tanítóm.” Jochanan ben Zakkai gondolkozott egy ideig, aztán diktálta: „Ha uralkodó asztalához vagy hivatalos, inkább tégy torkodra kést, semhogy mohón kapj az inycsiklandozó ételek után: nagyon csábító, de hazugok.” Arach látta, hogy milyen fáradt és keserű az arca, tudta, hogy kedvencéért, Josef ben Mithiasért aggódik és szíve mélyén nagyon félt.

A templom pusztulása pedig augusztus 29-én történt 823 évvel Róma alapítása után zsidó időszámítás szerint a 3830-ik év Ab havának 9-én. Az első templomot is egy Ab 2-én pusztította el Nebukadnecár. Ez a második templom, 639 évig, 1 hónapig és 17 napig állott. Ez alatt az idő alatt minden nap reggel és este bemutatták az égő áldozatot az Isten tiszteletére, sokezer pap végezte a szertartásokat, amint elő van írva Mózes harmadik könyvében és ahogy sok-sok kor tanító: a legkisebb részletekig pontosan megállapították.

Erdélyi ortodox zsidóságának óhaja:

Szünjön meg inkább az orth. Központi Iroda, minthogy továbbra is tönkretegyje az erdélyi zsidó közéletet

Kérdések Wézel Albert elnökhöz. - Ezer zsidó katonára kérésére nem is válaszolt az Iroda. - Simleul Silvaniei hitközsége és főrabbija iszúr előtt. - Az Iroda jelenlegi összetételében nem alkalmas arra, hogy a hitközségekben megteremthesse a békét.

Sorozatos cikkeink, amelyekben az erdélyi orth. Központi Iroda ügyeivel foglalkoztunk, nagy meglepedést és elismerést váltottak ki az egész országban, de az utódállamokban is, ahol megdöbbenéssel olvassák hétről-hétre, miként sülyedt le a régi nivós erdélyi ortodoxia, rabbicsaládok ádáz veszekedésének színhelyévé. Megdöbbenő lelkiismeretlenséggel hirdetik már régebb idő óta, a Központi Iroda hivatalos berkeiben, hogyha lapunk nem regisztrálná a veszekedéseket, akkor már régen béke honolna az erdélyi Izraelben. Szerencsére a zsidó közvélemény nem félvezethető tömegből áll, hanem mind gondolkodó komoly elemek, akik jól tudják, hogy mi csak ezredrészt tudjuk megírni mindama hajmeresztő és kegyetlen üldözéseknek, amelyek főleg Sáfmarról indulnak ki és amelynek eredménye, hogy

minden rabitekintély nimbusza megtépázottan áll a közvélemény előtt, hogy olyan lelkiismeretlen üzérkedés és gonosz porhúntás folyik a kóserság fogalmával, amely örökre kompromittálja a vallás legszentebb attribútumait.

Kérdezzük Wézel Albert elnök urt.:l.

Vajjon a „Népünk“ volt a megindítója annak a harcnak, amely Sáfmaron és Careiben oly régóta dúl és amely teljesen tönkretette ennek a két hitközségnek jövőjét? Vajjon mi degradáltuk a „sechita“ szentségét ugyannyira, hogy a kor caddikimiaiának sak terjeit iszurokkal destruálták?

Vajjon a sáfmarai évtizedes harcnak mi vagyunk felidezői? Vajjon a 400 ember, aki ott akarja hagyni az anyagilag és erkölcsileg tönkresilányított sáfmarai hitközséget, a mi felszólalásunkra akarja otthagyni az anyahitközséget, vagy pedig külső fizikai és belső lelki kényszer hatása alatt nyögik keservesen — hogy nem bírjuk tovább!

Nem bírják tovább Sáfmaron és nem bírják tovább Careiben, de nem mehet tovább így Oradeán és Clujon sem. Mi vagyunk-e okai annak, hogy kettéválás előtt áll az egész erdélyi ortodoxia? Mi igazolni tudjuk évfolyamaink minden egyes számával, hogy nem szüntünk meg hangoztatni, a békés együtt működés szükségességét és az erdélyi ortodoxia egységének minden áron való fenntartását.

Nem-e az Iroda vezérkara volt az, amely a gyűlölet és szélsőséges egyházi harcok színterévé tette az összes hitközségeket? Nem-e egyetlen klikk befolyása alá került az Iroda, amely minden párton és minden személynél szenvedélyességen felülállóan kellené őrt álljon a zsidóság eme nagyfontosságú posztján? Mi mindenkor a lehető legnagyobb elfogultság nélkül regisztráltuk az eseményeket, de a provokáció nem maradt el egyetlen alkalommal sem.

Aminthogy most, amikor mi sorozatosan, adatok széles kitérésével irtuk meg és adtuk keresztmetszetét az erdélyi orth. Iroda belső életének, akkor az Iroda hivatalos lapja, tehát Wézel elnök ur lapja, olyan ut-széli tónusban támad bennünket, amelyre a zsidó zsrnalisztikában még példa nem

volt. Próbálnák csak lefordítani ezeket a legutóbbi számukban megjelent cikkeket és beküldeni például az „Izraelit“-nek, hogy olvassa el Schachnovitz szerkesztő ur. miként lehet ilyen tónusban védeni egy „Hivatalos lapban“ az ortodoxia érdekeit. Nem-e az a minden gátlást felrugó, semmiféle európai jómodort nem ismerő durva és egészen alacsony kulturájú írásmód az, amelyet Wézel főrabbi ur inaugurált lapjában. Bátran állítjuk és hirdetjük, hogy a sértő fél nem mi voltunk és ebben a cikkünkben és ezzel a cikkünkkel is igazoljuk, hogy nem is vagyunk az a támadó fél, amely minden józólést félretéve kiméletlen durvasággal támadunk nekik. Miért is volnánk dühösesek,

amikor az igazság százperentesen mellettiünk van.

Rég: mondas, hogy az a dühös, akinek nincsen igaza. Mi nem vagyunk dühösesek, mi nem ragadtatjuk el magunkat, mi nem veszszük fel azt az utszéli tónust, amelyet az orth. Központi Iroda elnökének lapja, a *Hivatalos lap* felvett velünk szemben. Mi bátran, sőt szívesen megyünk pártatlan bíróság elé a mi igazunkkal, mert *a mi igazunk az egész erdélyi kulturortodoxia igaza, amelyet sárbatiport, megalázott, tönkresilányított az a mentalitás, amely az ál-chassidizmus köntösébe burkolózva, mint sáskaraj pusztítja el annak a vetésnek minden eredményét, amelyet évtizedekig szorgalmasan vetettek a mi igazi nagyjaink.*

Mi a Wézel főrabbi ur szerepe?

Wézel főrabbi, mint Iroda elnök teli volt jószándékkal, amikor átvette az Iroda vezetését. Azt hitte, hogy azzal az áskénáz mentalitással fog tudni boldogulni, amely veszüetett sajtója és amelyben csaknem egy életet élt át. Mi tudjuk jól, hogy brasóvi főrabbi-sága idején,

toleráns, megértő, sőt bizonyos szempontból progresszív is volt.

De ez a megértés teljesen átváltozott a teitelbaumi befolyás alatt. Wézel főrabbi rövid idővel azután, hogy átvette az Irodát, szem betalálta magát két irányzattal. Az egyik, ami szíve szerint is kedves lett volna. Az a pesti ortodox, pozsonyi, váci mentalitás, amely magva volt a kulturortodoxiának. A másik: a teitelbaumi. Előbb még vacillált Scylla és Charibdis között, nem tudta, hogy hol az erő? Végül döntött! Nem oda ment, ahol az igazság és igazi erő van, hanem, ahol az erőszak dominál, ahol tekintetnélküli harcmóddal, őt is megfenyegették, hogy nem lesz irodai elnök, ha kellőképpen nem pariroz. *Egyik oldalon ott állott a finom, megértő, uri és európai mentalitás, amelyet az áskénáz főrabbi és világi férfiak reprezentáltak. De ezek túl lagymatagok, ezek stílusos emberek, ezek inkább háttérbe vonultak, hogy vagy gorombán, minden ióizést félretéve kell szembeszálljanak a teitelbaumizmussal (amely az első rohamát az erőszakosan elloglalt sáfmarai rabiszéknél mutatta meg) vagy pedig félreállanak. És félreálltak. Ez az ut szabadon állott volna Wézel Albert főrabbinak is. De már előtte állott egy ország-részi szervezet elnöksége,*

a maga kis erkölcsi, de annál nagyobb anyagi hatalmával. Körülötte ott volt már az éhesek kottériája, akik féltették a falatokat, féltették a parnoszet és vitték, vitték a 70 éves öregembert a szélsőséges teitelbaumizmus felé. Elnagyta régi ideológiáját, elhagyta régi fegyvertársait, barátait, meggyőződését és odaszegődött az erőszakosak, a kiméletlenek, a semmitől vissza nem riadók táborához.

Megnyerték fegyvertársnak és ezt keves- „koved“-del, egy árnyékuralom minden látszatával, de elég bőséges anyagiakkal el-lensulyozták azt a lelki feszültséget — amelyet bizonyára kiváltott ez a páfordulás.

Hát nem veszi észre az erdélyi közvélemény.

amire mi annyiszor rámutattunk? Természetesen hogy észrevette már és az orth. Iroda szégyeli ezt. Észrevette, hogy főrabbi-jal feléje sem néznek az Irodának. Ott egyhány egészen jelentéktelen, kis és bizonyos szempontból lekenyerezett hitközségi rabbicskak (lásd: apahidai samesz stb.) mennek még el az ülésekre, olyanok, akik nem is tagjai a választmányoknak, de mindenki távol áll tőlük, aki valamit is számít az erdélyi zsidó közéletben. Aminthogy irtuk is, hogy a teitelbaumi front és a Wézel Albert főrabbi környezete, meg a földotált tisztviselőikar jelenti az Irodát, de távolról sem az erdélyi ortodox zsidó közvéleményt. Sőt bátran állthatjuk, hogy

ma már teljesen idegenül áll az erdélyi zsidó közvélemény 90 %-a az Irodával szemben.

Az Iroda jelenleg nem más, mint a sáfmarai ál-chassid front egyik végrehajtó szerve. Csak az történik, amit ők akarnak és mert ők semmi másra, mint egyeduralomra nem törekszenek, semmi más nem lebeg szemük előtt, mint az áskénázok teljes letörése és megsemmisítése, ehhez a furcsa és tragikus történelmi szerephez adta oda magát Wézel Albert, volt turdai főrabbi, a jelenlegi orth. Irodai elnök.

Le style l'homme:

S amilyen az ember, olyan a stílusa. Mondjuk-e ezt Wézel főrabbi urra? Vajudik kezünkben a toll és agyunkban a gondolat, hogy ezt rája is vonatkoztassuk, azok után, hogy elolvastuk hivatalos lapjának főmédvényeit. Hiszen ezek a cikkek olyan hihetetlenül durva, utszéli tónusban íródtak, amilyenre még példa nem volt. Szitkozódás, triviális kifejezések, szeméremnélküli izléstelenségektől hemzsegnek ezek az „írásnivek“. És valamennyi a fejtől, az erdélyi valóság zsidóság „fejétől“ jóváhagyottan és aláírottan. Pedig e durvahangu és alantas intenciójú cikkek helyett mennyivel szebb lett volna és mennyivel inkább elvartuk volna a régi Wézel Alberttől, nem a letérről-zált, ál-chassidra átfestett Wézel Albert fő-rabbitól, ha inkább ezt írta volna:

„Mit végzett az Iroda elnökletem alatt?“

És írta volna. Ennyi meg ennyi milliót hoztam el a hitközségi lelkészek és tanítók

állami kongruája címén. Ennyit meg ennyit adunk a jesiváknak. Ennyit hoztunk fel a zsidó kórházaknak. Sokat alkottunk (ezt és ezt), a vallásos ifjuság nevelésére. lelki befolyást gyakoroltunk, megcsináltuk a Tomche Jesivoszt, hogy ne éhezzen sokezeranyi bocher, keresztültvittük az egységes hitközségi alapszabályok jóváhagyását. Az erdélyi hitközségekben rend van és ahol valami kis differencia volna, ott az Iroda közbejöttével három nap alatt helyreállt a béke. Ezt kellett volna írni — igen, ezt — ha lett volna mit!... De nem volt mit... mert nem is lehetett!

Ellenben igaz az, hogy Wézel főrabbi ur személyesen mondta lapunk főszerkesztőjének annak idején hogy Rosner titkár olyan irásokat küld el és úgy intézkedik, ahogy azt Satmarról dirigálják (lásd: Freund Chaim alelnök — Teitelbaum Joel legfőbb hive), viszont az ő uralma csak egy árnyékdicsőség. Mit is iniciálhatna, mit is dolgozhatna Wézel elnök ur, ha nem engedik érvényesülni. Hagyták, hogy legalább egy zsidó lapot adasson ki vejjével és ezen a réven keressen kontaktust a zsidó közönséggel. **Ellenben igaz az,** hogy egyetlen neves erdélyi főrabbi sem megy el az ülésekre és elítéli az Irodát, csak nem mer megnyilatkozni, mert lelki terror alatt áll!

Ellenben igaz az, hogy Ilva Micán a legutóbbi pészachi ünnepek idején 1000 zsidó katonát, akik könyörögve kérték az orth Irodát, hogy a jogszerint nekik járó husvétii szabadságot intézze el. Még válasza sem méltatta őket az Iroda, nemhogy ügyük elintézését nyert volna. De viszont mácszról sem gondoskodott, úgy hogy a katonák egy része 8 napig éhezett, nagyrésze pedig megszegte a pészachi tilalmakat. Így végzi el az Iroda hivatását.

Milyen ez a kontaktus?

Mi sokkal szentebbnek, magasztosabbnak tartjuk ezt a hivatást, amelyet ezen a téren betöltünk és amelyet csak az utókor fog kellőképpen honorálni, semhogy mi is az elnök ur orgánumának hibáiba esnénk. Mi nem izetlenkedünk, ellenben azt meg kell írjuk, hogy amint a lapban, úgy az orth. Iroda levélpapírján olyan nemhogy Irodához, hanem egy legutolsó kis egyletecskének hívójához sem méltó levelezést is folytat az Iroda, amelyért még alkalomadtán számolunk, remélhetőleg a bennünket dintóra elé hívókkal szemben. Aminthogy furcsa érv az is, hogy azért nem hívnak meg egy zsidó ajtságot a gyűlésekre, mert ott feliebb ül a tudósító, mint kellene. Lehet-e ez más, mint nevéstéges s bornirt jogcím arra, hogy a zsidó sajtót, tehát a nyilvánosságot kizárják a választmányi ülésekről? Hát nem-e látható ebből is a terrornak az a legmagasabb foka, amelyhez kevés hasonló akad a zsidóság utóbbi történelmében.

Ha nekik nem lenne sok és csunya takarnivalójuk, amelyre részben rámutattunk, akkor nekik kellene hívni a sajtót, mint a közvélemény irányítóját és eber órét, hogy jöjjenek és nézzék meg, miként is történik az Iroda ügyvezetése.

Ami a legjellemzőbb!

Az iszurral kapcsolatban rámutattunk arra, hogy 16 világhírű gaon hogyan nyilatkozott az Irodáról és a satui caddikról, akik uralják az erdélyi zsidóságot, minden jog és törvényesség ellenére. Most erre a nagy feltűnést keltett iszurrat azt mondja az Iroda hivatalos lapja, hogy nem számít semmit, sem a munkácsi, sem a többi gaon véleménye, mert azok nem erdélyiek. Oh, micsoda naivitás elképzelni, hogy ezt a zsidóság elismeri, mint jogos érvet. Nem is ismerheti el, mert

1. az erdélyi rabbik le vannak terrorizálva, mert az a durva és mindenkin és minden keresztlázoló mentalitás, amely uralkodik az erdélyi zsidó közéletben, nem engedi ki egy pillanatra sem a lelki és egyéb terror alól a jobbérzésű és velük szembenálló főabbikat. Hiszen ellenük is azonnali ítélet az iszurr, a chérem, az átkok és egyébek.

inkább hallgatnak, de ez a vihar előtti csend, amely aztán egyszerre kavaria majd fel a összes lefojtott szenvedélyeket.

2. Mióta mérvadó a zsidó vallási tételek szempontjából az, hogy az országhatár itt és itt kezdődik és amott végződik. Így tehát példának okáért a halmi főrabbi még kompetens, de már a chusti, vagy munkácsi nem, mert a párisi békekötésekkor a nagyhatalmak így huzzák meg a határvonalakat. És hogyan van az, hogy a satui caddik még is beavatkozik a jeruzsálemi és chusti stb. zsidóság és hitközségének belügyeibe.

Tudtunkkal itt más mértékek az irányadók. Sőt, nagyon is lényeges momentum az, hogy a csehszlovákiai, magyarországi, lengyelországi és más országbeli rabbitekin-télyek elfogulatlan bírálatára kellene bízni az itt folyó csunya egymás-marást és végre valamilyenképpen ki kellene evickéltetni a zsidóságot abból az erkölcsi nivótlaniságból, amelybe beleerántották az ál-chassidizmus erdélyi exponensei.

Mi mindenkor a békét hirdettük és hirdettük ma is. De tudjuk jól, hogy bizonyos körök és alkalomadtán majd rámutatunk nyíltan arra is, hogy kikből áll ez a „kör“ **inkább azt akarják, hogy legyen vita, veszekedés és még a kettéválást sem találják borzasztónak, csak azért mindezt, mert egyéni és főleg üzleti elgondolásaiknak így jobban megfelelne a helyzet.**

Szomorú és kétségbeesítő, hogy az Iroda hivatalos szócsöve, mellé fog a kérdések taglatásánál, egészen nivótlan személyi támadásokban adja ki mérgét, ahelyett, hogy nyíltan, emelt fővel, adatokkal, érvekkel harcolna ellenünk. De nem tud, mert nincs érve és nincs nivója.

Olyan álatas, kicsinyes, olyan semmitmondó, utszéli az egész sajtómegnyilatkozás, az egész le style l'homme, amilyen stultus, amilyen nem nivós, amilyen lehetetlen az egész orth. Iroda.

A simleul silvaniei eset.

És hogy mennyire nem áll hivatása magaslatán az Iroda, hogy mennyire szítja az ellentéteket, ahelyett, hogy applanálná, arra álljon itt jellemzésül a simleuli eset, amely egészen friss seb az erdélyi zsidóság testén. Ez karakterkép és bizonyítéka annak, hogy **lassankint, mint a ragály terjed el ez a fekély egész Erdély zsidó közéletének testén, hogy mindenhol inficiáljon és betegé tegye azt a részt is, amely eddig egészséges volt.**

Álljon itt mementóul a simleul-silvaniei eset is, a maga furcsa, kissé megdöbbentő realitásában.

Hogyan kezdődik egy harc?

Simleul-Silvaniei közismerten Erdély egyik legvallásosabb zsidó közülete. Eltekintve attól, hogy ott a tradícióhűségnek — tradíciója van, de oroslánrésze van a hitközség abszolút vallásos mentalitásának kialakulásában, **Ehrenreich Salamon** főrabbinak, aki tudásban, jámborságban, puritánságban, az erdélyi bérceken túli területeken is feltétlen tiszteletnek és tekintélynek örvend. Ezzel a szentéletű, minden kritikán felülálló gaonnal gyűlt meg a baja az Irodának.

Mért? — kérde erre a laikus. Hát nem-e az volna logikus és mindenki előtti feltétlenül érthető, ha egy ilyen rabbi és egy ilyen hitközséggel a legjobb viszonyt tartja fenn a legfőbb hitközségi szerv. De élt ott egy dajen, illetőleg alrabbi. Szintén jámbor ember. Schönberger volt a neve és iómódu gyermekeket hagyott maga után. De van egy lányunokája, akiről valahol, valakik elhatározták, hogy hozományát úgy adják neki, hogy abból a simleuli zsidóknak ne sok öröme teljék. Megígérték neki, hogy jövendő férje,

akiről e percben azt sem tudják, hogy kicsoda,

dajen állást fog kapni a simleuli hitközségben. Ezt a tervet minden tekintetben támogatja az Iroda. E pillanatban nem tudni még hogy miért teszi ezt az Iroda, de valószínűleg kiderül majd, hogy vagy politikai manőver féle, amelyet a satmari vezérkar fő-

zött vagy pedig valami olyan családi klikk-érdek, amelyre előbb-utóbb világossá válik. Egyszóval megindult a harc az Iroda és a hitközség között. Az Iroda azt mondja azt akarom, hogy a Schönberger-unoka-jövendő férje dajen legyen Simleul város zsidó községében. Akarom! — pontam. Ahogy kimondta az akarom, amikor egy dajen ügy volt aktuális Oradeán, vagy amikor egy néhány helyen az országnak, ilyen kérdések felmerültek. Sőt, tovább is ment Amikor megtudta a „békét szerető“ és a békét minden erővel „üldöző“ (rodef soléni) Iroda, hogy ellenállás készül a terv ellen, közölte azt is, hogy akkor „neolog“ lesz a simleuli hitközség. Értjük ezt? Ehrenreich főrabbi hitközsége neolog lesz! Értjük ezt a frivol játékot? Neolog lehet Erdély egyik legvallásosabb közülete, mert nem akarja magára erőltetni azt, akit nem akar.

Dintóra!

Gyerünk a dintórához. Ezt mondja az Iroda. Lássuk mit mond a bölcs rabbitanács. Így elvben nem is volna kifogás egy ilyen igazságos bírói fórum elé menni. De akárgaza van, akár nincs a simleuli hitközségnek, akár milyen „győzelmet“ arat az „étlapot“ neki kell megfizetni. Egy ilyen dintóra nem szerény a költségek felszámításánál. Néhány tizezer lei nem játszik nagyobb szerepet — már, amit a hitközségnek kell előteremteni. Megint jöhetnek protekciós bírák, a maguk borsos napidijával, megint jöhetnek a ki- és beszállások, végül az ezeranyi gonddal és alig egyensúlyban tartott hitközségi költségvetés borul fel azon, mert egy vallásos zsidó közületnek dintóra el kell menni, mégha minden laikus előtt is rapnál világosabban is igazolható — igaz! **Igy terem a béke.**

Hasztalanul védekezik a hitközség azaz, hogy nincs szüksége dajenre, hasztalan emel óvást ellene Ehrenreich főrabbi, aki már régen távol tartja magát az Irodától, mert látta, hogy más hitközségeknél mit művelt az Iroda és két éve feléje se néz az Iroda gyűléseinek és hiába küldta a hitközség, hogy már volt egy ilyen dintórában része, amely tizezrekbe került, az Iroda korifeusának jóévtávára folytán. Minden hiába. Az Iroda felkavarta a hitközség békéjét, mert ebből jövedelmeket lehet kinyírni, jó nagy jövedelmeket, neki, vagy csalócsainak, hasztalan ügyek védelmében!...

Epilógus.

Ez tehát a legujabb eset. Méltán sorakozik a többi mellé, amelyeket hosszú évek óta mindig felszínre hozunk és közöliük annak minden kulisszatitkát az informálatlan erdélyi közvéleménnyel. És ígérjük, hogy amíg nem lesz rendszerváltozás, amíg nem szűnik meg ez a kétségbeesítő furcsa állapot addig folytatnunk kell a harcot, mert mellettünk van az igazság.

Mi a harcot folytatni fogjuk, mert ez a feladatunk, ez a hivatásunk. Nem méltatlan harc ez, nem l'art pour l'art gyűlölködés szítása a kulturortodoxia végső erőfeszítése erejének, sőt létének megmentése érdekében, a mindent előntő, tönkretévő ál-chassidizmussal szemben. Azzal az irányzattal szemben, amely eddigi munkálkodásával végsőkig ledegradálta, ledestruálta a zsidó tekintélyeket, a legfontosabb vallási életmegnyilvánulásokat semmisítette meg. Ha harc kell legyen, legyen harc — mi állunk elébe, de csak fair fegyverekkel, csak európai módszerekkel, nem pedig meszirekkel, hatósági beavatkozással, átkokkal és szitkokkal, meg iszurokkal és chéremekkel. Csak kultüremberhez méltó fegyverekkel, nem pedig olyanokkal, ahogy a „hivatalos sajtó“ hadakozik ellenünk!

inkább szűnjön meg ez a Központi Iroda, minthogy továbbra is veszekedéseknek, iszuroknak, felléleltéseknek, hatósági beavatkozásoknak és a legszentebb vallási értékek destruálására szolgáljon és minden belső zsidó bajnak legyen melegágya! Ez az Iroda jelenlegi összetételében és irányításában nem felel meg hivatásának.

HIREK

"Népünk" cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5695

Péntek: Av 3. Augusztus 2.

Szombat: Av 4. Augusztus 3.

Heti szidra: שבת חזון דברים

Heti haftora: חזון ישעי'

פרה 2

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 7:45

gyertyagyújtás 7:50

Istentisztelet kezdete 7:55.

Szombat befejezése 8:50.

Csütörtök: חשעה באב

A Freund-féle satúmarei textilgyárban horogkeresztesek do goznak

Megnyitá a Teitelbaum főrabbi által engedélyezett Szamos-strand

Satmar a szélsőséges zsidóság hazája. A legextrémebb chassid-család a Freundék terjedt családjá, melynek nesztora Freund Chaim, az erdélyi Központi Iroda alelnöke. Freund Chaim és fiai dús gazdag emberek akiknek eddig csak textilnagykereskedésük volt, ameyben külföldi nagy gyárak lerakói voltak, mely bizonyos irányban domináns szerepet juttatott nekik a szakmában. De mert a behozatali nehézségek folytán növekedtek és a vagyont is teaurálni kellett mert már házvételekből elégük volt. elhatározták, hogy a csehországi Mauthner-konferenciával együtt textilgyárat alapítanak.

Nem e lap hasábjaira valók azoknak a terveknek a leírása, melyek a gyár megindulását megelőzték. A minisztérium tiszter is szasszautasította kérvényüket, amelyet gépek behozatalára adtak be és évekig elhúzódott, végül megindulhatott az üzem. belföldön vásárolt ócska textilteljékkel. De az üzem megindult és ehhez szakemberek keletkeztek.

Tekintettel arra, hogy ez az ál-chassidikus irányzat nincs tekintettel a köz érdekeire és a bojkottot csak addig ismeri el a jogosnak, amíg azt mások veszik igénybe. Németsországból hozattak szakmunkásokat maguknak, akik természetesen a horogkeresztesek köréből kerültek ki. De talán még jó is, hogy mint ilyenek indultak el mert ha megismerik az új gyárosokat, akkor bizonyos, hogy méginkább átvedlettek volna Hitler hiveivé. Láthatták volna, hogy a profitért mennyire nem fontos nekik a zsidó szolidaritása, mert ha nem így gonolnák, akkor nem sétálna a satmari parkban a Freund-gyár művezetője és német munkásai horogkereszttel a gomblyukaikkal. Nemrégiben a Bar-Kochba sportegylet tagjai észrevették ezt a Freund-féle horogkeresztest és fevitették a rendőrségre, mivel Romániában tilos az ilyen jelvények viselése. német hackenkreutzos bátran hivatkozhat arra, hogy munkaadói zsidók és talán mondotta, hogy ő reb Jajjis Teitelbaum fiának is hiva.

Végeredményben nincs semmi baj: a Freund-féle gyárban készült áruk jó minőségűek, nem is saátnézok — hiszen vigyázó dísseldorfi horogkeresztes!

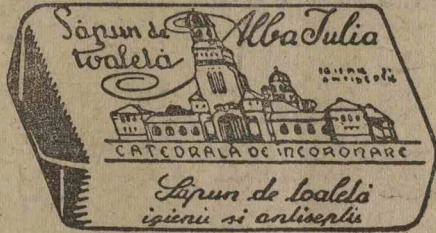
Teitelbaum főrabbi strandot engedélyez

Éveken át a legnagyobb strand-ellenzők közé tartozott a satmari főrabbi. Nem hisztük, hogy a jelenlegi strandokat most engedélyezné, mert hiszen nem is teheti, hiszen ott férfiak nőekkel fürdenek együtt. De mert bizonyára besugták neki, hogy legoda- több hivaik leánygyermekai és fiai elég örömmel járnak a közös strandra, elhatározta, hogy berendeztet egy új Teitelbaum-stran-

dot is, ami nem is rossz idea, mert hiszen a nagy nyári melegben valóban csak használhat a verekedésben kifáradt bochereknek hogy egy kissé hűsüljenek a Szamos szürkés-piszkos habjaiban. A parton kabinokkal ellátott strand épült a hiva számára, ahova délelőtt férfiak, délután pedig a nők járhatnak. Bizonyára vízi-pólósok is vannak közöttük és a harcias rabbi-hiva ott igyekszik nek harci hevüket egy kissé lehűteni a 38 fokos satmari melegben.

Van tehát már strandja is a satmari főrabbinak, csak azt kívánjuk neki, hogy legalább hivaiknak gyermekei járjanak oda, mert ahogy a hiva mondják, azok inkább odagra vitálnak, ahol mégis délelőtt és délután is közös a fürdés és nem olyan illedelemes, mint a főrabbi által engedélyezett „kóser”, fürdő helyen.

— A bolgár zsidó hitközségek autonómiaja veszélyben. Toseff kabinetje egy új vallási törvényt akar ráerőszakolni bolgár népre. Az új törvény szerint nem létezik többé nemzeti kisebbségi alapon való szervezkedés, csak vallási közület. Vonatkozik ez a rendelkezés a zsidókra is, akik eddig mint nemzeti kulturális kisebbség szerveződtek. Az új törvény szerint a hitközségek kizárólag vallási alakulatok. Hogy a hitközség vezetőségét választják-e, vagy ki nevezik, erre vonatkozólag még nem alakult ki teljesen a vélemény. A tervezet nagy hátrafelé haladást mutat a zsidó hitközségek életében és nagy csapás a bolgár zsidóság-ra, mint kisebbségi alapon szervezett közületre. Julius 12. és 14. között Szófiában rendkívüli ülészakra jöttek össze a bolgáriai hitközségek képviselői és ezen egyhangulag elhatározták, hogy kérik fogják a kormánytól, hogy hagyja meg a hitközségek nemzeti kulturális karakterét. Egy delegáció keresi fel a napokban a miniszterelnököt és a kultuszminisztert és közölni fogják a konferencia eredményét és kérik fogják azok tekintetbevételét.

Kerjük mindenütt az

»ALBA-IULIA«

antiszeptikus pipere szappant

Kézmosáshoz használjuk az olcsó és kiváló minőségű medve védjegyű

»URSUS« szappant

Gvártja:

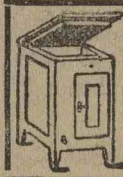
Breckner János r. t.

Alba-Iulia

A „Stürmer“ komédia

Prágából jelentik: Nem egészen helyes volt a lapok ama tudósítása, amely a „Stürmer“ betiltásáról szólt. Kiderült, hogy nem is volt szó a lap betiltásáról, hanem csak egyik számának elkobzásáról. De semmi esetre sem a lap zsidóellenes politikája miatt kobozták el, hanem mert egyes náci-vezérek ellen írt. Streicher azonnal Hitlerhez, legjobb barátjához sietett aki feloldotta még ezt a tilalmat is. Kötelezte magát arra, hogy nem ír többé másról, csak is zsidóellenes cikkeket.

— Delegátusi választások a luzerni kongresszusra. Keletgaliciában 46 mandátumot kapnak a cionisták a luzerni kongresszusra. Ebből 19 klall cionista, 19 dolgozó Palesztina, 5 mizrachi, 2 zsidóállam pártbeli és 1 klall B. lett megválasztva. — Bukovinában a következő eredmény adódott: 2 dolgozó Palesztina, 1 klall B. és 1 mizrachi. Svájcban a sékeljegyzők 50 százaléka vett részt a választásokon. Dr Marcus Cohn klall cionista jelölre 480, Berl Lockerre 390 szavazatot esett s így dr M. Chon lett Svájc kongresszusi delegátusa. — Az egyiptomi cionistákat a luzerni kongresszuson Leon Bason fogja képviselni, az egyiptomi cionista szervezet alelnöke. — A dán cionisták legutóbbi gyűlésükön elhatározták, hogy klall B.-hez csatlakoznak. A dán cionisták egy kis része mizrachista. — Hollandiában a XIX cionista kongresszusra leadtak a poalé cionra 245 szavazatot, általános cionistákra 212, mizrachira 108 szavazatot. Erdélyben a luzerni XIX-iki kongresszusra a delegátusokra vonatkozólag pártközi megállapodás jött létre. A mizrachi 2, a klall A. 2, az Aviva-Barisszia 1 és az Erecz Jisrael Haovedet 1, összesen tehát 6 delegátusi képviselést kap.

Jégszekrények,

minden nagyságban legolcsóbb áron **Standard vasbutor-gyár,** Str. Aurel Lázár 10. (Fogházmtűhely)

— A bulgáriai zsidóság tíz százaléka Vándorolt eddig ki Palesztinába. Szófia. A bulgáriai zsidóság körében nagy az elégedetlenség, amiért kevés certifikátot kapnak kiutalva a Jewish Agencytól. Valamennyi hitközséget cionisták vezetnek. Eddig az össz bulgár zsidóság 10 százaléka költözött Palesztinába. ezt az arányszámot eddig egyetlen ország zsidósága sem tudja felmutatni. Az erős kivándorlást nem annyira a bolgár zsidók anyagi helyzete teszi szükségessé, hanem a zsidó lakosság erős cionista érzelmei. A Jewish Agency ennek dacára em ad ki elegendő certifikátot, bár sok megfelelő ember állana az emigráció rendelkezésére. Az általános cionisták exekutívója tiltakozó iratot szerkesztett a Jewish Agencyhez, amelyben tiltakozik a mostoha bánásmód miatt, amelyet a certifikátok elosztása körül észlel a bulgáriai zsidóság.

Petrolgáz főzőgépek speciális gáz-

szószítóval, **zománczott főzőedények**

alpakka evőeszközök leszállított

árakban **STERN JÓZSEF** vaskereskedés

Piafa M. Viteazul 2. — Telefon: 8-92.

— Érdekes döntés a magyar királyi kurián egy zsidó orvos és a pesti hitközség közötti perben. Budapest. Rendkívül érdekes döntést provokált ki a legfelsőbb magyar bíróságtól egy zsidó kórházi főorvos, aki a korhatár elérése miatt a hitközség által elbocsájtott állásából. A főorvos kártérítésért perelte a hitközséget, viszont ez azzal érvelt, hogy mint autonóm testület, egyházi bíróság közbenjöttével akarja az ügyet az orvossal rendezni. Az orvos viszont úgy állította be a dolgot, hogy ő mint kórházi főorvos nem tartozik alávetni magát a hitközség egyházi bíróságának. A Kuria úgy döntött, hogy a főorvos igenis a hitközség alkalmazotti státusához tartozik és a perben egyházi bíróság illetékes kimondani az ítéletet.

Strandmelltartó és fűző

FUCHS MANCI fűzőszalonban

Piafa M. Viteazul 11-a. (Ullmann palota)

Hangulatváltozás Németországgal szemben. Az „Ouvre“ jelenti Londonból, hogy a zsidóellenes pogromok és Helldorf gróf kinevezése berlini rendőrigazgatóvá, London mérvadó köreiből nagyon rossz benyomást keltettek. A lapok nyíltan írják, hogy milyen erős hangulatváltozást idéztek elő a legutóbbi események London közvéleményében. Ugy vélik, hogy azok a kölcsöntárgyalások, amelyek a megkötött flotta-program után kezdődtek és kedvező mederben haladtak, a legújabb események miatt megszakadtak. A kampókereszkés uralom ezek után nem számíthat a City jóindulatára és ha felvetnék most a kérdést, hogy kaphatna-e kölcsönt, bizonyára egy kategorikus „nem“ volna rá a válasz. Ugyancsak ezt válaszolnák Amsterdamban, ahol szintén tárgyalnak egy kölcsön felvétele tárgyában. Ugyanez az eset Párisban is, ahová Ribbentrop ezredes akart hasonló ügyben utazni éppen a közeli napokban.

— Meghalt a délafrikai zsidóság egyik vezére. Johannsburgban meghalt a napokban Bencion Hersch 50 éves korában, aki a délafrikai zsidóság egyik kimagasló vezéregyénisége volt. Egyik alapítója volt a délafrikai cionista szervezetnek és az ottani Board of Deputiesnek. Fia volt Mayer Hersch nevű litvániai zsidónak, aki a „Chovové Cion“ mozgalom egyik uttörője volt. Ő alapította 1909-ben a „The Jewish Standard“ és később a „Zionist Record“ című lapokat.

Használjon rendszeresen
kelemes illatú

Szt. László

ferőtlenítő szappant, megóvjá minden-
nemű járványos és fertőző betegségektől

— Az ICA nem vihet ki török zsidókat Palesztinába. Istambulból jelentik: A török hatóságok megtiltották az ICA irodáknak, hogy törökországi zsidókat Palesztinába emigráltassanak. Csak a külföldi illetőségű törökországi zsidókat támogathatják. Az ICA ellen kiadott tilalom főleg a tráciai zsidókat érinti súlyosan, akiket a legutóbbi pogrom óta erősen üldöznek és szabadulni szeretnének Kemal birodalmából.

— Saját gyártmányu cipőt, garanciával legolcsóbban vehet SZIRMAY-nál, Oradea, Sas-palota.

Ujabb rombolások Berlinben

A rendőrség hivatalos jelentése dacára, a berlini nyugtalanságok tovább folytatódnak. Most már a Kurfürstendammon kívül a város északi és keleti részében is történetek kilengések. Kávéházak, cukrászdák és fagyalt-szalonnák, amelyek zsidó tulajdonában vannak, vagy ahova zsidó közönség jár, el lettek pusztítva. Betörték a kirakatokat, összezúzták a berendezéseket és a tulajdonosokat arra kényszerítették, hogy bezárják helyiségeiket. A rendőrség némán tűri a mozik előtti atrocitásokat és nem távolítja el a táblákat, amelyeken nagy betűkkel áll: „Juda verrecke!“ A külföldi lap tudósítók egyhangulag jelentik, hogy a berlini lakosság zöme, a polgárság és munkásság helyteleníti a zsidók elleni kiméletlen hadjáratot, azonban nem mernek megavatkozni, mert elnémitja őket a barna terror.

Megnyílt

GROSZ orth. kóser **étkeзде**

Oradea, Piața Unirii 16 alatt az udvarban
Holdas templommal szemben.

Abonenseket, lakodalmak és bankett rendezéseket vállalunk.

Wedgwood ezredes szenzációs interpellációja az angol alsóházban a palesztinai bevándorlásra vonatkozólag

Néhány nappal ezelőtt rendkívül érdekes interpellációt jegyzett be az angol alsóházban Josiah C. Wedgwood ezredes, a cionizmus nagy angol barátja, amely osztatlan érdeklődést keltett az angol politikai életben. Számos olyan ferde intézkedésre mutatott rá, amely hátrányos irányban, megkülönböztetéseket tesz a Palesztinát felkeresni akaró zsidó és nem-zsidók között. Interpellációjának első pontja így szólt:

— Igaz-e az, hogy Rosenblatt nevű liverpooli angol állampolgárnak megtagadták a palesztinai vízum kiadását, mivel nem tudta a szükséges 60 fontot letétbe helyezni, amelyet garanciaképpen követelt a palesztinai kormány azért, hogy az illető visszatér illetékességi helyére. Miért nem intézkedik a gyarmatügyi miniszter, hogy angol alattvalók, eme 60 fontos garanciának lefizetési kötelezettsége alól mentesítsenek?

Malcolm Macdonald gyarmatügyi miniszter az interpellációnak erre a pontjára a következőket válaszolta:

— Nem látom be, miért volna szükséges, hogy a palesztinai főkörmánvzó revízió alá vegye a 60 fontos garanciára kiadott rendelkezését, amikor csupán ez az intézkedés teszi csak lehetővé, hogy az illegális bevándorlás csökkentessék.

Wedgwood a következőképpen replikázott:

— Hogyan lehet az mégis, hogyha valakit Wedgwoodnak hívnak, akkor rálephet Palesztina földjére anélkül, hogy a 60 fontos letétbe helyezné, viszont egy Rosenblatt nevű zsidónevű angol alattvalónak e kell fizetni a fontokat.

Attól függ-e ez, hogy valaki milyen hajóosztályon utazik, vagy pedig attól, hogy angol vagy zsidó neve van az illetőnek??

Malcolm Macdonald: A biztosíték kell, akár zsidó az illető, akár nem!

Wedgwood: Való-e, hogy ennek a biztosítéknak letétele csak zsidókra vonatkozik és nemzsidóknál ettől eltekintenek?

Erre a kérdésre nem kapott az interpelláló ezredes választ.

Wedgwood ezután a következő kérdést intézte a miniszterhez:

— Hány illegális bevándorlás címen fogvatartott ember van jelenleg Palesztinában? És hányan élnek ott olyanok, akiket ezen a címen fogvatartottak de most már szabadlábban vannak?

Malcolm Macdonald:

— Junius 7-éről kelt főkörmánvzói jelentés adatai szerint, jelenleg 85 zsidó illegális bevándorló van fogságban és akik elmen az országból való kiutasítási eljárás van folyamatban. Azok számát, akiket kaució ellenében szabadlábba helyeztek e pillanatban nem tudom, de megfelelő felvilágosítások elnyerése végett a főkörmánvzóhoz fordulok.

Ezzel az ezredes interpellációja formailag befejezést nyert, de lényegileg továbbra is nyitvahagyta azt a kérdést, hogy miért kell megkülönböztetni a Palesztinába bevándorló zsidókat másoktól, holott ezt a földet a nemzetek szövetsége San Remóban mint „közjogilag biztosított otthont„ nekünk ítélte?...

— Házasságokat a legnagyobb titoktartással és a legbiztosabb eredménnyel közvetít, a széleskörű összeköttetéssel rendelkező „MIREA“ iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142.

— A német zsidóktól elveszik állampolgárságukat.

A német statisztikai hivatal jelentése szerint, hogy 1933. július 1-től, 1934. január 1-ig 13.121 nem árját fosztották meg állampolgárságától. Mivel a nagyszabású kiutasítások 1934-ben kezdődtek és folytatódtak, 1935-ben, kétségtelen, hogy tízezrekre számíthat az azok száma, akik hontalanokká váltak a német állampolgársági rendelkezések folytán.

„ZION LLOYD“

utazási szervezet a Közel Kelet részére.
Igazgató: M. Jampolski
BUCURESTI, Calea Victoriei 33.
Telefon 36.13

Erdélyi ügynökségei:
Dr. W. Neumann CLUJ, Str. Berthelot 12.
Balázs Miklós ORADEA, Str. Alexandri 34.
„Comercia“, Sa u-are, Piața Bratianu No. 1
Weisz Jenő, SIGHET Str. Bogdan Vodă No. 33

A „ZION LLOYD“ gyorsan és lekiismeretesen kiszolgálja ügyfeleit. A ZION LLOYD Constantán spec. állás ügynökséget tart fenn, amely gondoskodik az utasok behajózásáról.

— Az osztrák antiszemitizmus.

„Salzburger Chronik“ című osztrák újság hosszabb cikket közöl arról, hogy mennyire elnyomják a zsidókat tervszerűen az osztrák gazdasági életben. A Nemzeti Bank és Kreditanstalt élén keresztények állanak. Rotschild-ház bár még mindig vagyontelenül elvesztette azt a pozícióját, amelyet évtizedeken át elfoglalt az osztrák gazdasági életben. Amint érezhető — írja a lap — nem kellene okvetlenül hitleri módszerek ahoz, hogy lassankint kiszorítsuk a zsidókat az általuk elfoglalt pozíciókból. Csak még a sajtóban van nagy és erős befolyásuk.

— A pánarab mozgalom nem életképes a volt olasz külügyminiszter szerint. Párisból jelentik: A francia sajtó erősen foglalkozik az utóbbi időben Palesztina kérdésével. Különböző cikkek tárgyalják az arab zsidó kapcsolatokat, főleg a közelkeleti kérdéssel kombináltan. A „Revue Bleu“ című folyóiratban gróf Sforza, a volt olasz külügyminiszter ír a kérdéstről és azt javasolja, hogy rövidesen erős zsidóellenes kampány fog megindulni az arabok között, azonban ez nem vezet eredményre, mert nincsenek arabok között egy olyan tekintély és erőhatás, amelyik vezetni tudna egy ilyen kampányt. Talán az elhunyt Feisal király lett volna alkalmas és Hedsasz jelenlegi király. Ibn Saud, aki azonban távol áll a dolgoktól. Gróf Sforza szerint az egész pánarab mozgalom fiaskót fog vallani.

Streicher „tompít“

A „Stürmer“ közli Streicher felhívását, amely szószerint így szól: „Akárhogy uszítják tovább is a külföldi zsidókat, ne hagyjátok befolyásolni magatokat! A zsidó szeretné, ha betörnének ablakait, ha megvernének őket. De mi ne hagyjuk magunkat provokálni. Aki ezt teszi, az nem nemzetiszocialista, nem antiszemita és nem zsidógyűlölő. Ne hagyjuk magunkat provokáló röktől elszédíteni. Fegyelemmel kell előretörni. Aki másként cselekszik, az nem a német nép érdekében dolgozik. Aki eszébe jut, hogy a zsidóknak kedves. Eljön még a nagy leszámolás napja!

Nagyakartáshoz legkiválóbb festékek, padlólakkok, zománcfestékek, parkettpasztak, talporólók, keféseprűk, ecsetek, háztartási cikkek, magasztény, legjobb butortisztító és „express“ poszkairtó legolcsóbban.

STERN S. ENDRE cég, str. Nic. Iorg5 10. Telefon: 478
Cimre különösen kérem ügyelni!

PALESZTINA

A jeruzsálemi egyetem elhatározta, hogy emlékünnepeket rendez Hugo Victor hírneves francia író elhalálzásának 50. évfordulója alkalmából, valamint a híres Prof. Pasteur bakteriologus 50. elhalálzás napjának emlékére.

Tel-Aviv városi tanácsa elhatározta, hogy egy utcát Alfréd Dreyfus nevére fog elnevezni.

A jeruzsálemi építési vállalkozók tiltakozásukat jelentették be az építési előírások miatt, amelyek renkívül megnehezítik az újabb jeruzsálemi építkezéseket. Azral fenyegetőznek, hogy amennyiben tiltakozásuknak nem volna eredménye, úgy minden építési tevékenységet beszüntetnek Jeruzsálemben.

A Haikarim Bank (paraszóbank), Smiansy Mose elnöke által ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy alaptőkéjüket 50.000 fontra emelik fel.

Etnologiai muzeumot Jeruzsálemnek! Nyen cím alatt bocsájtott ki egy felhívást az ismert angol-zsidó történész dr Cecil Roth, aki Palesztinában időzött. A cikkben azt írja, hogy feltétlenül szükséges volna, egy etnologiai muzeum, mert Jeruzsálem egy etnologus részére valószínűs elmény. De ez nem tart már sokáig. Az európai öltözet olcsósága elnyomja majd rövidesen a most látható mozlim, keresztény és zsidó viseleteket. Ezért meg kellene venni a jelenlegi ruhák modelljeit, az ünnepeit és hétköznapit és kis miniatűr alakokon lemintázni, valamint lefényképezni. Dr Roth szerint kezdetben alig néhány száz font költséggel megindulhat egy ilyen muzeum.

Sir Artur Wachupe főkörmányzó részt vett egy új technikai iskola alapkövetésénél, amelynek létesítéséhez 750 fonttal járult hozzá a kormányzat. A főkörmányzó rámutatott a technikai kiképzés elsőrendű fontosságára és főleg a német bevándorlók figyelmébe ajánlotta az új iskolát.

Rizshántoló malom létesült angol tőkével. Az új malom alaptőkéje 35.000 font. Az üzem már meg is indult, kedvező kilátások mellett.

A Cion-kapunál, amely szemben van a királysírokkal, egy hatalmas kampóskeresztet állítottak fel, „Heil Hitler“ felirással. A kampóskereszt felállítása óriási felháborodást váltott ki a jeruzsálemi lakosság körében annál is inkább, mert a feltevések szerint a provokációt Hitler-barát arabok készítették elő.

Ujból éhségstrájkolnak az illegális bevándorlók. Hat nappal ezelőtt hat bevándorló, akiknek iratai nem voltak rendben és ezért letartóztatásban vannak, éhségstrájkot kezdtek. Az elfogottak illetőségi országuknak Oroszországot mondták be, s ezért nem deportálhatók. Időközben négyen felhagytak az éhségstrájkjal, kettőn azonban folytatják.

Menn, az új cementárugyár vezetője Londonban tárgyalásokat folytat az Imperial Chemical Industrie-vel azzal a céllal hogy megfelelő együttműködést biztosítsanak a Palesztine Chemical Industrie-vel. Új tőkéjét alapítanak 250.000 font tőkével. A két nagyipari vállalat végrehajtóbizottságának tagja dr Chaim Weizman is. Az ICI 25.000 fontot, Sieff pedig 10.000 fontot egyezett az új cementgyár céljaira.

Harmadik kikötőt építenek Palesztinában. Az arab sajtó szerint a palesztinai kormány tervei szerint egy harmadik kikötő is épülne délen, mivel a haifai és jaffai kikötők a fokozott forgalomnak nem tudnak mindenben eleget tenni. 1934-ben 2520 gőzhajó kötött ki a palesztinai kikötőben, 5.92 millió tonna tartalommal. Az áruforgalom 1.29 millió tonna volt, míg 1933-ban csupán 0.91 millió tonna.

Afule új fellendülés előtt. Egyidőben azt tervezték, hogy Afule lesz az Émek centruma, de közben fejlődésben visszamaradt. Most újabb fellendülés előtt áll. 600 dunam területen, amelyet a Keren Hajjesod szerzett a „Kehillat Cion“ társaságtól 40 családot telepítenek le. Afuleban az építési tevékenység újból megkezdődött. A „Zerubabel“ bank kölcsönt kapott a Keren Hajjesodtól és igen alacsony kamatozás mellett adja tovább.

Nablusi arabok Abessziniába akarnak menni harcolni. Ebben az ügyben levelet írtak az abessziniai négusnak és most várják a választ, amely harcra szólítaná őket. Az „Al Difa“ című újság egy arab orvosdelegáció kiküldését kéri.

Egy palesztinai fémárugyár éjjel-nappal dolgozik és drótakadályokat készít a belső szükséglet kielégítésére. Eddig Olaszországból importálták a cikket, de a kitörően levő afrikai háború miatt, az olaszok nem exportálják többé ezt a fontos hadianyagot.

Dagania kolónián nagy ünnepek között tették le egy mezőgazdasági muzeum alapkövét, amely A. D. Gordonnak, a hírneves, 1922-ben elhunyt palesztinai munkás vezérnek és a chalic mozgalom egyik megteremtőjének nevét fogja viselni.

Két Legislative Council lesz? Az arab sajtó szerint, amennyiben a palesztinai kormány úgy látná, hogy a zsidók nem egyeznek bele egy közös parlament megalkotásába, akkor két ilyen parlament ülne össze, egy arab és egy zsidó. A kormány pedig a két törvényhozó testület között az összekötő kapcsolatot képezné. A hír mindenesetre megerősítésre szorul.

Az alliance Israelite ipariskolája, amelyet évekket ezelőtt bezártak, mint a Vaad Leumi iskolahálózatának egyik része megnyílik. 120 tanítványa lesz, amelyből 60 a fa ipart, 60 pedig a fémipart és elektrotechnikát fogja kitanulni.

A kormány nem hagyta jóvá a „Zsidó-állam“ párt alapszabályait, amiért annak egyik pontja szerint a párt célja egy zsidó többséggel rendelkező országot követelni Palesztina történelmi határain belül.

Csoportos és egyéni utazások
hétenként

Palesztinába

az „O. R. T.“ utazási iroda szervezésében

Organizația Română de Turizm

București, Strada Lipscani No 19, etaj.
Telefon 4-41-65

Prospectussal és ingyen információval szolgálnak
képviselők: Cluj, O. R. T. Regele Ferdinand-ut 33.
Telefon 10 26. Oradea, Leitner Zoltán Saguna-u 1.
Sighet, Stein Lázár, dr Ion Mihályi, utca 9., Satu-Mare.
Tevojivitz József Hotel Dacia.

Dr Kaznelson, a Vaad Leumi tagja, beható tárgyalásokat folytatott a palesztinai kormány egészségügyi osztályának vezetőivel a zsidó kórházak kiépítése ügyében. A fennálló kórházak és betegintézetek száma nem elégíti ki a palesztinai zsidóság szükségleteit. Új kórházak építésére van szükség Tel-Avivban, Haifában, a judeai somroni kolóniában. A palesztinai kormány egészségügyi osztályának vezetője kijelentette, hogy készséggel hajlandó együttműködni ebben az irányban a zsidó testülettel.

A legutóbbi 11 hónapban 11.000 zsidó szerzett palesztinai állampolgárságot, holott az előző évben összesen 2000 ilyen kérvényt intéztek el. Továbbá felolvasta Ben Zvi a főkörmányzó levelét, amelyben közli, hogy számos olyan kérést teljesít, amely az egészségügyi és népnevelési téren szükségesnek mutatkozott és amelyet a Vaad Leumi kért. Viszont közölte azt is, hogy a kormány nem tudja szubvencionálni az egyházi bíróságokat. Ezért azt tanácsolják, hogy a polgári bíróságok a jövőben a zsidó törvények szerint hozzák ítéleteiket.

Bezárt Palesztina legnagyobb selyemárugyára. Tel-Avivból jelentik: A „Meshi“ Silk Mills selyemárugyár, amely Ramat Gan-ban működik, a japán dömping miatt állította üzemét. A foglalkoztatott 120 munkást június 21-én elbocsájtották. A Meshi selyemgyár nem csak Palesztinának, hanem egész Közel Keletnek legjobban felszerelt ilyenüzemi gyára volt. Érdekes megállapítani, hogy míg 1926-ban Palesztina japán áru importja 5000 font értékű volt, addig 1934-ben 500.000 fontra emelkedett a behozatal. Míg 1930-ban egy év alatt 1000 font értékű selyemárut importáltak Japánból Palesztinába, addig ebben az évben havonta 10.000 fontot hoztak be.

A palesztinai selyemtermelést a japán konkurrencia könnyen legyűrheti, mivel egyáltalán nem kap vámvédelmet. Így például Szíriában, vagy Egyiptomban három és félszer olyan magas, mint Palesztinában. Készárunk és fehérműmek a vám-nomenklaturájára még kedvezőtlenebb. A vám-tétel 20 százaléka az áru értékének, így az olcsó selyemingek s más japán selyemáru akadálytalanul özönlik az országba. Kész selyem ruhaneműket pedig hatalmas mennyiségben küld Németország és Csehszlovákia. Néhány nappal ezeőtt egy tel-avivi kereskedő kirakataiban ki volt téve egy selyeming, amelynek ára körülbelül 30 lej, vagy cca 5 csehszlovák koronára volt. Minden új mintát, amely a palesztinai piacnak megfelel, megküldenek a japán gyáraknak és 2-3 hónap múlva már a keresett minta rendkívül olcsó áron piacra kerül és annyira adják készen, amennyire a nyersanyag kerül a palesztinai gyárosnak. A kész ruhaneműek importja is ijesztő mértékben emelkedik. Míg 1933-ban 386.980 font volt, addig 1934-ben már 583.870 fontra rugott.

A Meshi selyemgyár bezárása, amely az ország egyik legfontosabb és legnagyobb üzeme volt, komoly gazdasági jelenség és nem a legkedvezőbbnek mutatja az ország jövőendő gazdasági helyzetét. Legnagyobb baj, hogy nincsenek védővámok és még nagyobb bajok lesznek ha ezen a téren radikális változást nem eszközöl az angol illetőleg palesztinai kormány.

Firenze. A firenzei egyetem díjjal tüntette ki dr Oksman Salamon Jucki tudós munkáját, amely feldolgozta a bibliának és talmudnak az agrár szisztémákra vonatkozó részeit.

Hirdessen a „Népünk“-ben !!

Tovább tombol a barna- őrület Németországban

Száz felnőtt egy zsidó gyerek ellen

Svájci lapok közlik a berlini események egyik epizódját. „A Kurfürstendammon száz náci kergetni kezdett egy fiatal zsidó fiút. A gyermek halálos rémülettel szaladt előlük és közben szivetszaggatóan segítségért kiáltott. Amikor utólérték a gyereket, leszaggatták kabátját és a véletlen folytán kimenekült kezeik közül. Dühükben széjjel szaggatták a gyerek kabátját. A fiu közben egy autóhoz ért, amely leállt s a benne ülő férfi és nő (árják) intettek neki, felvették a gyereket magukhoz és rendkívül gyors tempóban elhajtottak.

Egy afgánt is elfogtak és feleségével együtt csúnyán elverték. Hiába igyekezett megmagyarázni utlevelével, hogy afgán alattvaló. Végül egy uccai lámpás alatt mégis megnézték iratait és verés után bocsánatkérések közben engedték szabadjára a szerencsétlent.“

Fajőrület Szászországban

A csehszlovákiai sajtóiroda jelenti: 1934. óta a szász belügyminiszterium rendeltére 14 árja leányt egy árja férfit, valamint azok zsidó partnereit „fajgyalás“ büne miatt védőórizetbe vették és a sachsenburgi koncentrációs táborba vitték őket. Amennyiben a zsidók között külföldi volt, azokat kiutasították az országból.

Zsidó felvonulás Berlin ellen

Ezen a címen ír az NSDAP hivatalos lapja, a „Das schwartze Korps“ vezércikket, amelyben azt írja, hogy 1935. év első felében 20.000 zsidó vándorolt be Berlinbe, Németország különböző részeiből. Ezzel szemben ez az idő alatt összesen csak 2000 zsidó hagyta el Németországot, illetőleg Berlint. Az ujság a Berlinbe való bevándorlás betiltását követeli. (Természetesen ez a hiradás is tendenciózus, mert nem vándorolhatott be ennyi zsidó Berlinbe hat hónap alatt. A szerk. megjegyzése.)

Hitler maga volt...

A „Morning Post“ hiradása szerint a berlini legutóbbi pogromokat legfelsőbb helyről arranzsították. A „Daily Herald“ szerint Hitler maga adta ki a rendelkezéseket. A párisi „Journal“ igazoltnak veszi, hogy a sajtó s a hivatalos szervek voltak indítói a berlini zsidóellenes kilengéseknek. A Havas ügynökség berlini levelezője szerint a zsidóellenes megnyilatkozások indító oka az volt, hogy Streicher Berlinben százezer előfizetőt akar szerezni a „Stürmer“ részére hogy egy külön berlini kiadást tudjon meg szervezni. Amikor az előfizetési felhívások megjelentek és a plakátok, kezdődtek a heccék. Csütörtökön újból elkobozták a párisi lapokat, köztük a „Temps“-t, a „Journal“-t, „Echo de Parist“, „Figarot“ és „Journal des Debats“-t, amiért arról írtak, hogy a „Stürmer“ plakátok kiragasztása indította meg a berlini legujabb zsidóüldözéseket.

Goebbels adta ki a parancsot

A Havas ügynökség berlini tudósítója jelenti: A zsidóellenes megnyilatkozások, amelyek a Kurfürstendammon-on játszódtak le, rendkívül rossz benyomást keltenek külföldön. Most úgy szeretnék a német hatóságok, hogy ebbeli felelősségüket áthárítsák „felelőtlen elemekre“. De a külföld tudja, hogy hetekkel ezelőtt érezhető volt Berlinben a zsidóellenes hangulat erősödése. Az összes városrészekben plakátokat ragasztottak ki, amelyeken olvasni lehetett a „Stürmer“ leguszitóbb cikkeit. A gyarak-

ban, a bizalmi bizottságok pénzén folytatják a propagandát. A legtöbb atrocitást az ugynevezett Stürmer-csapatok kezdeményezték. Hogy mennyire hivatalos helyről jött az uszítás jellemző, hogy Goebbels már július 29-iki beszédében bejelentette, hogy a zsidók elleni hangulat erősödik.

A hec-film előadásának következményei

A Havas ügynökség jelenti Berlinből, hogy a Kurfürstendammon tovább folytatódna a zsidóellenes kilengések. Főleg a mozik előtt játszódnak csunya jelenetek, ahol a „Pettersen és Bender“ című antiszemita filmet adják. Előadások alatt és után zsidókinézésű járókelőket feltartóztatnak és elverik őket. A rendőrség nem lép közbe. A verekedéseket főként azok az ujságárúsítók kezdeményezik, akik a „Stürmert“ és más hasonló orgánumokat terjesztik. A hirhedté vált svéd zsidóellenes filmet nem csak a Theater am Zoo-ban, hanem számos más nagy mozgószínházban is előadják, ahol rendszeresen összegyűlnek a streicher-bandák és megtámadják a zsidó járókelőket.

„Zsidókat felnyársalunk“

A „Pariser Tageblatt“ jelenti berlini forrásból: A „Wannsee“ fürdőn hitler-ifjak szemégyűjtő villákkal felszerelten rohamozták meg a zsidó fürdőzőket. Táblákat visznek, amelyeken ez a felirat áll: „Zsidókat felnyársalunk!“ A zsidók, a pogromhangulatra fel, nem látogatják többé a wannsee-i fürdőt.

Hitler elhagyja köszönés nélkül a termet...

Prágából jelentik: Berlini bizalmas hírforrásból került a világsajtóba a következő esemény: A német gazdasági vezetők gyűlésén Hitler is részt vett. Bosch titkos tanácsos, a Bosch-művek igazgatója kijelentette, hogy a német export érdekében enyhíteni kellene a zsidóellenes üldözéseket. Hitler a beszéd alatt felállott és köszönés nélkül elhagyta a tanácskozási termet. A szolgáljával üzent vissza, hogy csak akkor vesz részt a további tanácskozásokon, ha Bosch elhagyja a termet. Bosch erre azonnal eltávozott.

Az angol sajtó megírja az igazat, a német eseményekről.

London. Épen úgy, mint a svájci és más országbeli sajtó, az angol lapok is a legnagyobb felháborodással irnak arról a tónusról, amelyet a „Völkischer Beobachter“ enged meg magának a külföldi lapok berlini tudósítója ellen. A „Morning Post“ például ezt írja: „Ha a német hecc-sajtó úgy állítja be a dolgokat, hogy néhány ablaktábla betörését rögtön pogromhíreknek fújja fel a külföldi sajtó, álljon itt bizonyítékul, hogy szombat és vasárnap éjjel a Kurfürstendammon a lapudósítók saját szemükkal látták azokat a tönkresilányított zsidó arkokat, amelyeket a nemzeti szocialisták korbácsa ért és látták azt a felholtra vert asszonyt is, aki a földön hevert.“

Az angol zsidók a németek ellen

Londonból jelentik: Az Angol Board of Deputies július 21-én vasárnap foglalkozott a legujabb zsidóellenes megnyilatkozásokkal, amelyek Berlinben játszódtak le. A Board of Deputies elnöke, amely az Angol Jewish Associationnal együtt alkotja a Joint Foreign Office-t Leonard G. Montefiore elnökletével tartotta meg ülését,

amelyen az elnök többek között a következőket mondotta:

„— Az angol sajtó részletesen írt a legutóbbi német eseményekről. Nem kételem, hogy ennek a publicitásnak köszönhető, hogy nem történtek nagyobb gazdaságok. A külföldi lapudósítók szem és fülni voltak az eseményeknek, ezért nem lehetett úgy beállítani a dolgot, mintha az a külföldi zsidó ujságírók kitalálása lett volna. Senki sem kételkedik abban, hogy a német zsidóellenes hecc-sajtó erőteljes kampányának eredménye volt ez a legutóbbi gyalázatos kilengés-sorozat.

Azok a rohamosztatok, amelyek gyalázkodtak a védtelen zsidókkal szemben és azokat le is ütötték, azt várták, hogy tettükért szembrehányást kapnak, mert akkor nemzeti hősképpé is válnak. A támadók jól megértették Göring szavait, aki kijelentette, hogy a rendőrség nem arra való, hogy a zsidók üzleteit megvédje. Számos angol személyiség már azon a ponton volt, hogy revízió alá veszi Németországról alkotott eddigi véleményét és hogy a Harmadik Birodalommal szemben toleranciát mutat. Azt állították Németországban, hogy a protestálások még jobban elkészerítik a németeket és még borzalmasabb események előhírnökei lehetnek. Azonban nekem és sokaknak az a véleménye, hogy nem szabad hallgatnunk, mert ezzel csak újabb katasztrófák bekövetkezését segítenők elő.“

Az elnök után beszélt Barnett Janner képviselő és Morris Myer, a „Jewish Times“ szerkesztője. Myer kijelentette, hogyha a német vezetők súlyt helyeznek arra, hogy mi a vélemény róluk, akkor nem szabadna ennyire hagyni elfajulni a zsidóellenes kilengéseket. Ha kellő felelősségérzet volna a német vezetőkben, akkor tudhatnák azt, hogy mennyire elítéli az ilyen excesszusokat a világ felvilágosodott közvéleménye. Keressük fel az angol kormányt és kérjük, emlékezzék Balfour lordnak háboru után mondott híres szavaira. Baldwin épen úgy tenne mint Balfour és Sir John Simon is, a legutóbbi események után, amelyek Németországban történtek.

Berlinben uszító röpcédulákat osztogatnak

Prágából jelentik: A legutóbbi napokban rendkívül sok röpcédulát osztogattak el Berlinben, amelyek a következőket tartalmazta:

„A zsidók meggyalázzák a gyermekeket, asszonyokat és a németek menyasszonyait. Megölik a német szülőket, ellopják a német tulajdont, a német földet és a német becsületet. A német erkölcsöt kinevetik, és tönkreteszik a német kulturát. A zsidó orvosok megölik a betegeket. A zsidó ügyvédek soha nem szereznek igazságot. A zsidó élelmiszerkereskedők romlott teleket árusítanak, zsidó mézárások üzletei piszkosabbak a disznóólnál is. Szigorú sokéves börtönt azoknak, akik árja nővel viszonyt folytatnak és visszaesés esetén halálbüntetés és vagyonelkobzás jár. Az ilyen viszonyból eredő gyermekeket sterilizálni kell és azoknak a német asszonyoknak és leányoknak kiüldözése az országból, akik önként bizalmasabb viszonyba kerülnek zsidókkal.

Ezt írják röpcédulákon Berlinben 1935. júliusában a német pogromok dicső esztendőjében.

KÖZÉLET

Herzl-Bialik emlékünnepele Careiben. Jölsikerült Herzl-Bialik emlékünnepelet rendezett vasárnap este a carei Aviva Barisszia. Az emlékünnepelet dr. Feier Ferenc a carei cionista helyicsoport elnöke vezette, majd Sarkadi Endre mondott rövid, héber nyelvű beszédet. Ezután Adler Hubert (Cluj), a Nösiut kiküldöttje tartotta meg előadását, melynek keretében ismertette Herzl és Bialik jelentőségét. Utána Wald satumarei kántor recitálta el az El Molé Rachamim gyászimát. Klein József Bialik „Halálom után” című versét szavalta el. Az ünnepély a Hatikva hangjaival, emelkedett hangulatban ért véget.

Herzl-Bialik emlékünnepele Valea lui Mihaion. Julius 21-én rendezte meg Herzl-Bialik emlékünnepelet a valea lui mihaion cionista helyicsoport. Az ünnepély a Hatikva hangjaival vette kezdetét, majd Stern Sára és Füredi Pál tartottak emlékbeszédeket nagy hatással. Auspitz Mirjam, Lőrincz Erzsike és Ági, Sternberg Ellus és Róth Ida aktuális strófákat adtak elő. Nagy sikere volt a Hanoar Hacioni szavalókórusnak. Füredi Pál Giszkalay János „A messiás heroldja” című nagy költeményét adta elő. A műsor a Techzaknah hangjaival érte véget. Az ünnepély megrendezésében a Hanoar Hacioni és a Mizrahi vezetőin kívül a Wizo hölgyek is tevékenyen résztvettek.

Betár ünnepély Vylokön. A berehovi körzet konferencia vasárnap tartotta meg gyűlését, amelyen 160 delegátus egyenruhás betár jelent meg. A gazdag program jó benyomást keltett a vyloki zsidóság körében. Pélelőtt Herzl ünnepély volt, amelyet dr. Eurger nyitott meg. Herzl nagy szerepéről beszélt, amelyet a zsidó történelemben betöltött. Dr. Leschner (Prága) szintén Herzlről beszélt. Utána Krausz beszélt a berehovi revizionista cionista főiskolások nevében. Péleután Weisz Jehuda és Katz Elisa körzetparancsnokok ismertették a jövő munkát. Utána a T. S. E. pályán zászlóavatás volt. Este a berehovi betár műkedvelő gárdája mutatta be sikeresen „A félkaru hős” és a „Három légionista” című színműveket.

A petroseni Zs. N. Sz. helyicsoport ezévi Herzl-Bialik gyászünnepélyét az Uráia mozgó zsufoolásig megtöltött termében tartotta meg m. hó 20-án este. Az estét Jr. Halmos Brunó, a helyicsoport alelnöke nyitotta meg mély meghatódással, amiután az „El mole ráchamim” eléneklése következett. Itt külön kell megemlékezni Schwalb Jenő mizrachista ch. agilitásáról, akinek betanítása folytán a 10 éves kis Schwalb Ferike, (Ené Ákibá) oly gyönyörűen énekelte el az „El mole ráchamim”-ot, ellátva a nemrég alakult „Bné Ákibá” gyermekkórusának kíséretével, hogy hangjával valósággal elbűvölte a közönséget. Majd Halász Andor, a helyicsoport titkára olvasta fel Herzl és Bialik biográfiáját, párhuzamot vonva Mózes és Herzl egyénisége, valamint a zsidóság akkori és mostani szenvedéssel élete között. Ezután Tessler Jónás (mizrahi) szavalta el ügyesen Bialik egyik versét héberül, amiután Hunyadi Andor, a helybeli Mizrahi vezető tagja olvas fel Bialik életéről a tőle megszokott lendülettel és bensőséggel, oly módon, hogy a könnyekig meghatott közönség méltán jutalmazta a felolvasót hatalmas tapsorkánnal. Ezután a Brith Trumpolder részéről Izsák Klári gyönyörűen elszavalta „Hazaviszünk vezér” c. verse után a „Techzak-ná” eléneklése következik a „Hábcne” ifj. szervezet részéről, majd ugyancsak a nevezett szervezet részéről Goldstein Csöpike hatásosan és nagyon kedvesen elszavalta versével és a Hatikva hangjaival a gyászestély komoly hangulatban véget

Elkeseredett harc folyik a carei zsidó halottakért

A carei hitközségi csata épp olyan fordulatokban gazdag, mint egy igazi katonai front eseményei. Így például emlékezhetünk arra, hogy a háboru alatt egy-egy temetőért milyen ádáz harcok folytak, ha az stratégia szempontjából jelentőséggel bírt. Így van ez most Careiben. Az élők lehuzták már egymásról mindazt, amit lehuztak. Most már a halottak csendes birodalmára került a sor, a harci front erre vetette magát. A carei zsidóság kettéválását megengedte a minisztérium. A chassid (teitelbaumi) csoport kivált a hitközségből és megalakította a sefard (spanyol) hitközséget. A minisztérium azzal engedte meg ezt a kettéválást, hogy a kivált tagok lemondanak az eddigi közös hitközségi vagyonról. A hatóság közbenjöttével az új vezetőség átvette a hitközséget és megalakult az új hitközség is.

A harc most már a Szentegyeletért folyik. A zalai prefektura utasította a carei rendőrséget, hogy a Szentegyeletet is adja át az új vezetőségnek. Ratiu Alexandru főkapitány előtt meg is jelent mindkét párt vezetősége, megfelelő jogi segédlettel. A rendőrprefektus felolvasta az átiratot és utasította a vezetőséget, hogy adja át könyveit, pénztárát és leltárát az új vezetőségnek. A sefard csoport nevében dr. Fehér Ferenc ügyvéd beszélt, aki azt hangoztatta, hogy a Szentegyelet különálló autonóm intézmény, amelynek külön alapszabályai vannak és csak annyiban van köze a hitközséghez, hogy annak tagjai alapították.

Eüsmerek, hogy birtokukban vannak az egyesület könyvei, leltára, azonban megtagadják annak kiadását. Nem veszik tudomásul, hogy a jövőben csak az új vezetőség engedélyével temethetik el oda halottaikat.

Az új vezetőség ügyvédje dr. Csengeri Imre azt vitatta, hogy a chevra csak egy alakulata a hitközségnek és nem elismert jogi személy és az alapszabály értelmében a Szentegyelet tagjai csak azok lehetnek, akik tagjai az orth. hitközségnek. A chassid tagok kiváltak a hitközségből és így automatikusan elesetek a szentegyelettel szemben fennálló jogaitól. Kötelesek átadni az egyelet vagyonát és temetőit.

A rendőrség jegyzőkönyvbe vette a pártok vallomását és birtokba adta az új vezetőségnek a temetőt. A vezetőség most az ügyészségen tett feljelentést a hitközségből kivált tagok ellen, közvagyon elsikkasztása

miatt. Ezzel szemben a hitközség kivált tagjai is eljárást indítottak a meglévő közvagyon helytelen elosztásért. A szentegyelet volt elnöke Rosman Jakab jegyzőkönyvbe íktálta, hogy a könyveket és irattárt elszállították a volt irodahelyiségből, azonban nem árulják el azok hollétét. A feljelentést ezután tették meg dr. Csengeri Imre útján és az ügyészség sikkasztásnak minősítette a szentegyelet könyvei kiadásának megtagadását. Tugin ügyész és Sesan vizsgálóbíró Zalauról Careibe érkeztek. Azonnal elrendelték a volt elnök és tisztikar elővezetését. Rosman időközben elutazott és nem tartózkodott a városban. Az ügyészség erre körözést bocsátott ki ellene és Stein Béla ellen, aki a tanuk vallomása szerint részese a könyvek és az irattár elrejtésében. A Szentegyelet pénztárkönyvét és 3500 lei készpénzt megtalált az ügyészség Sonnenschein Salamon üvegkereskedőnél.

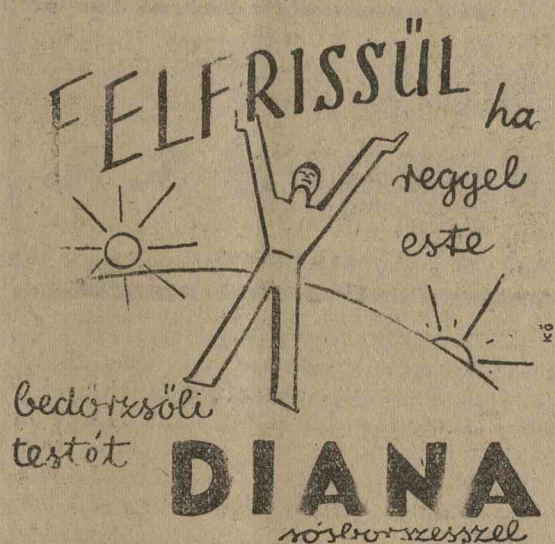
Lapzártakor értesülünk, hogy időközben Rosman Jakabot és Stein Bélát elő is vezették Zalaura, ahol az ügyészség megkezdte kihallgatásukat és elrendeli letartóztatásukat mindaddig, amíg az iratokat át nem adják a jelenlegi hitközségi vezetőségnek.

Igy néz ki Carei, miután a minisztérium megfelelő módon intézkedett a kettéválás ügyében. A kiváltak egyrésze azonban nem tud bele nyugodni abba, hogy ezentúl nem lehet részese annak a nagytradícióiu hitközségnek, amelyet a harcok tönkrettek ugyan, de mégis egy meglévő nagy érték, úgy az örök élők, mint a zsidóság szempontjából. Ezért sokan azok közül, akik az első felháborodásukban elmentek és beléptek az új hitközségbe, szeretnék, ha mégis létrejönné a béke és visszatérnének, a jelen esetben valóban „anyaszentegyházat” jelentő régi keretbe, amelytől tradicionál, érzésnél, meg egyebeknél fogva, nem tudnak egykönnyen elszakadni. Ezért titokban törtétek lépések az irányban, hogy talán mégis létrehozzák a békét, amire a legtöbb carei zsidó annyira áhítozik.

WEISZBERGER

orta, kóser, bogá és vendégio Oradea, Str. General Moşoiu 3.

Elismert jó konyha, olcsó kihordás Lakodalmak. bankettek rendezésére külön tágas terem. — Tejtermékek és erdélyi sajtok.

Királyi kitiintetés. Szmuk Mihály országgyűlési képviselő magas királyi kitiintetésben részsült. Szmuk Mihálynak Öfelsége a külkereskedelem terén elért érdemei elismeréséül, a Román Sas Lovagrendjét adományozta.

Rabbi és dájánkonferencia Huszton. Husztról jelentik: Av hó 7-én tartják meg a nagynevű huszti rabbi, Mose Grünwald, az Arugat Haboszem című talmudi műírójának 25 éves Jahrzeitját, amely alkalomra eljönnek a megboldogult talmudtudós összes tanítványai, hogy lerójják kegyeletüket a nagy gaonnal szemben. A volt huszti rabbi talmudiskolájában tanultak a ma élő rabbik nagyszámmal, úgyhogy a Jahrzeittal egyidejűleg konferenciára gyűlnek Huszton az összes csehszlovákiai rabbik és dájánok, hogy megtárgyalják a világ zsidóságának aktuális porblémáit. A huszti rabbi volt tanítványainak 25-30 éves találkozója is ezuttal lesz.

Rheuma, köszvény és ülőidegzsába

legjobban bevált gyógyszere a Toga-tabletta.

Kiválasztja a húgsavat. Még elhanyagolt esetekben is gyógyító hatású! Használja teljes bizalommal! Minden gyógyszerárban és drogériában.

Lei 52.— és Lei 130.— Svájci készítmény!

Hétről-hétre

Páris. A „Dépêche de Tours“ lap jelenti, hogy az elmúlt vasárnap Tours város közepében levő Savonniers folyóból E. Meyer nevű német menekült zsidó három ember életét mentette meg, akik közel voltak a megfuláshoz. Meyer fivére orvos volt Németországban, akit a náciak zsákba varrva egy folyóba dobáltak. Most megengedte a francia kormány, hogy Meyer Toursban letelepedjék. A toursi divízió tábornokai és a helyi lapok köszönetüket fejezték ki a zsidó menekült hősiességé felett.

New-York. A katolikus frontharcosok veterán egylete legutóbbi összejövetelén elhatározta, hogy felhívást intéz az összes amerikai sportegyesületekhez, amelyen arra kéri őket, hogy ne vegyenek részt az 1936. évi berlini világolimpiáson, mivel a németországi katolikus és zsidóüldözések mély felháborodást keltenek.

Cernauti. A „Velkwehr“ című újságban dr Benno Straucher volt kamarai képviselő közli ismerőseivel a ma elhatározását, hogy átköltözik Palesztinába. Straucher, akinek rendkívül sok érdeme van azért a nagy munkaért, amelyet élete során a zsidóságért tett, teljesen elszegényedett, ugyanígy, hogy kéri a zsidó közvéleményt, hogy a kiköltözéshez segítsék hozzá.

Bielitz. A közeli Szczyrk nvaralóhelyen meghalt 70 éves korában dr Michael Berkovitz, aki a 90-es években Herzl titkára volt. Berkovitz ismert héber író és kulturpolitikus volt. 1865-ben született Drohobycban és a bécsi egyetemeken a szemita nyelveket tanulta. 1899-től 1902-ig a krakkói „Judeo“ című lapot szerkesztette, majd héberre fordította Herzl számos munkáját. Számos tudományos munkát is írt.

Dublin. Néhány héttel ezelőtt az írországi antiszemiták kezdeményezésére lap indult meg „Aontas Gaedheal Weekly Post“ címen, mint az ír szabad állam első antiszemita újságja. Felhívta a lakosságot, hogy alakítsanak pártot azzal a céllal, hogy a zsidókat kizárják a közéletből. A lap érdeklődés hiánya miatt öt heti megjelenés után megszűnt.

Wien. A bécsi hitközség július 24-én Dollfus dr volt kancellár halálának évfordulóján emlékünnepelet tartott a Seitenstetten-gassei nagytemplomban. A templomban gyászmécses égett az elhunyt tiszteletére. Az emlékünnepeleten résztvett a hitközség egész elnöksége, az elnökkel az élén. A kancellári hivatal és a kultuszminisztérium is képviseltették magukat. Dr David Feuchtwang főrabbi tartotta az emlékszéket.

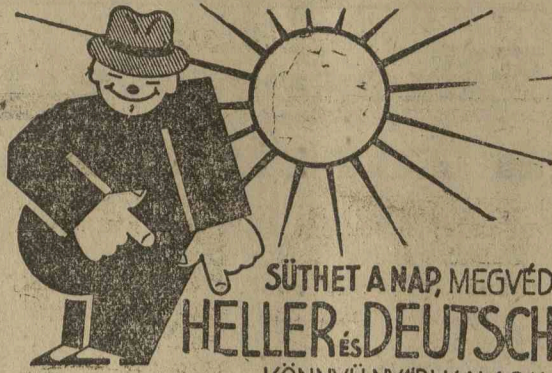
Berlin. A Hilfsverein der Deutschen Juden kiküldöttei, akiket Cyprus szigetére küldtek, hogy ott a letelepedési lehetőségeket tanulmányozzák, visszaérkeztek és jelentik, hogy egyelőre gazdasági szempontok nem teszik lehetővé a nagyobb számban letelepedést Cyprusban.

Tőzsdejelentés

Az oradeai termény tőzsde hivatalos jelentése július 30-ról.

Uj buza 77 kg-os	345
Uj repce	410—420
Bánáti tengeri	300
Oradeai tengeri	315
Uj árpa	250
Rozs	230
Ó-zab	320

0-ás liszt 690, kenyérliszt 630, korpó 230, tökmag 480, napraforgó mag 340. Árak per 100 kg. ab Oradea értendő.

HASZNÁLT KALAPJÁBÓL KÖNNYŰ NYÁRI KALAPOT KÉSZITÜNK

— Az erdélyi Mizrachi szervezet ítélete a sighet-i ifjúsági központ ügyében. Az erdélyi Mizrachi szervezet f. hó 21-én megtartott országos konferenciája által a BHH. központ sighet-i vezetőségének saját maga ellen kért fegyelmi és ezzel kapcsolatban a Mihály Aladár, Marmorstein Izsák, Stern Sámuel és Stern Ábrahám ügyében kiküldött fegyelmi bizottsága, amelynek tagjai Nuszbaum Sámuel elnöklte alatt, Moskovits Mose (Borsa), Kesztenbaum Miksa (Oradea), dr Glasner Izsák (Cluj), Enpler Jakab (Timisoara) a következő ítéletet hozta: A fegyelmi bíróság megvizsgálta a BHH. sighet-i vezetősége ellen röpiratokban terjesztett és személyesen előadott vádakot és azokat megfelelő bizonyítékok hiányában igazoltnak nem találta. A Mihály Aladár és társai ügyében a bíróság megsemmisíti ugyan a kizárási határozatot, de ha feltételezi is nevezettekéről a jóhiszeműséget és ügybiztonságot, elárulásukat a cionista fegyelem szempontjából helyteleníti.

Mint ahogy a bíróság úgy tudja, hogy a BHH. sighet-i vezetősége jelenleg csonka, annak a BHH. legközelebbi konferenciájáig való azonnali kiegészítésre felkéri a Mizrachi oradeai központját.

Az ifjúsági körben az ítélet nem keltezt megnyugvást, mert egy ilyen ítélet hozatala előtt a helyszínen, szemtanúkkal könyvek és adatok alapos bevizsgálásával, lehet objektív ítéletet hozni. Így azonban az ifjúság körében olyan híreket lánsszörnek, hogy ez a döntés, a sighet-i központ érdekében történő mentési akció volt, amit azzal is igazolnak, hogy a bíróság egyik tagja nem volt hajlandó az ítélet aláírni, másrészt eme feltevést azzal is igazoltnak látják, hogy a bíróság a vezetőség mellé, mint „kiegészítést“ az ellenzéki ifjúság részéről delegálást határoztak el.

Fürdőszoba berendezések,

fürdőkád kazán, Fayence mosdók, closet csészék I-a minőségben és mindennemű vasárucikkek jutánvosan a

FERRUM S. A.

cégnél, Piața Mihai Viteazul No. 4 a. TELEFON: 973

Biztos existenciával rendelkező 50 éves gyermektelen intelligens zsidó férfi, házasság céljából, jó megjelenésű, feltétlen intelligens, házias, idősebb leány, vagy fiatal özvegy ismeretségét keresi. Teljes című, saját kezű részletes ajánlat „Ésesz chaill“ jellegére a kiadóba kéretik. Teljes discretio biztosítva.

Elsőrendű orth. kóser vendéglő Timisoarán

Az általánosan ismert

Grosz vendéglő

teljesen átalakított modern új helyiségbe költözött át

Timisoara, Tudor Vladimirescu 11

Tiftoni ház mellett, a híddal szemben

Zsidó humor

NEM A NÉV, HANEM A LÉNYEG FONTOS.

Periklesz, a filozófus így szól R. Gámlielhez, aki Akkóban, Afrodité fürdőjében megfürdött:

— Hogy szabad neked itt fürödni, amikor a ti tórátokban meg van írva: semmi se tapadjon a te kezedhez az örök átokból (a bálványokból)? (M. V. 13., 18)

— Te balga — mondá R. Gámliel — mentem-e én az ő területére, nem jött-e ő (Afrodite) az én határomba? Hiszen a fürdő meg volt régen, még Afrodite létezése előtt. Azután még egy: vajjon a fürdő disze-e Afroditénak? Nemde ellenkezőleg? Inkább, Afrodite szobra disziti a fürdőt. A fürdő tehát a fődolog, a szobor csak mellékes.

NICHTS WESELTICHES.

Két hitsorsos utazik egy erdélyi vonalon. Miről beszélnek másról, mint a Központi Irodáról. Azt mondja az egyik:

— Mi a különbség a régi beszercei Iroda és a mai között?

— Én nem találok semmi különbséget — mondja a másik. — Akkor sem csinált semmit, most sem.

— Egy kis differencia mégis van. Damals hat er nichts wesentliches und heute macht er nichts wesentliches.

A VESZEKEDÉS ORSZÁGA.

Reb Zorech felesége elmegy a rabbinhoz és kétségbeesetten panaszkolja el, hogy az urával állandóan veszekszik. Ha az ura bateszi a lábát, öt perc múlva már olyan lármá veri fel a házat, hogy összefutnak az emberek.

— Mit tegyek, oh rabbi, hogy ez megszűnjön?

A rabbi gondolkodott egy kicsit, aztán így szól:

— Ha az urad otthon van, hajts fel egy deci hideg vizet.

Másnap eljön megint az asszony:

— Rabbi, nem használt a deci víz, megint csak nagy veszekedés volt.

— Megittad a vizet?

— Meg.

— Hát ezt rosszul tetted. A vizet nem szabad meginni, azt hajtsd fel és larsd a szádban.

— De rabbi, hiszen akkor nem tudok beszélni.

— Ez az.

A PÉNZNEK, VAGY A TUDOMÁNYNAR VAN-E NAGYOBB ÉRTÉKE?

A társaságban arról vitatkoznak, mi ér többet: a pénz vagy a tudomány. Egy bank igazgató a következő történetet meséli el:

FiataleMBER koromban megüresedett Pakson a sámeszi állás. Én is pályázn akar tam, de a pályázati feltételek közt ott volt, hogy írni-olvasni is kell tudni és miután én nem tudtam, nem pályáztam meg az állást.

Mindenki kérdően néz rá.

— Na igen — mondja — ha én tudok írni-olvasni, még most is sámesz lehetnék Pakson.

AMKOR AZ ELLENSZÁMLA "NAGYOBB..."

Az egyiptomiak panaszt emeltek Izrael ellen Nagy Sándor előtt:

— Ti — így szóltak az egyiptomiak — kölcsönbe vettétek ezüst és arany ékszereinket és minden drága kincsünket. A ti őseitek kifosztották a mi apáinkat. Adjátok tehát vissza az ő gyermekeiknek az elrablott ezüstöt és aranyat!

Előállott erre Gabiha, Peszisa fia s gemény vitába fogta őket:

— Látjátok, írva van a mi szent tóránkban: „Négy százharminc évig raboskodott Izrael Egyiptomban“. (M. II. 12., 40.) Ha ti megfizetitek a munkabért, amelyet szolgálatok idején 600.000 ember 430 év alatt keresett, akkor mi készek vagyunk megtéríteni nektek az őseink által kölcsönkért holminak az árát.

PÁSZTOR-NYOMDA ORADEA